

Crisisplan 2025-2030 waterschap Hollandse Delta

waterschap
**Hollandse
Delta**

Datum : 13 februari 2024
Opgesteld door : Team crisisbeheersing
Versie : ONTWERP
Projectcode :

Verantwoording

Waterschap

waterschap Hollandse Delta
Handelsweg 100
2988 DC Ridderkerk

Postbus 4103
2980 GC Ridderkerk
t 088 974 33 00
f 088 974 30 01
i www.wshd.nl

Afdeling

Juridische en Facilitaire zaken

Auteur/coördinatie

M.J. van der Linden
m.vanderlinden@wshd.nl

Reviewers

Team crisisbeheersing, medewerkers met een crisisrol,
Juridische Zaken, Klant en Contact, Strategie en Beleid.

Akkoordverklaarder Opdrachtgever Versie

Afdelingshoofd Juridische en Facilitaire zaken
13 februari 2024
ONTWERP

Wijzigingsregister

In onderstaand schema worden de wijzigingen bijgehouden in dit plan.

Wijziging	Versie	Vaststelling	Datum
Herziening calamiteitenplan naar crisisplan op basis van interne en externe ontwikkelingen.	Ontwerp crisisplan 0.1	Team crisisbeheersing	Jaar 2023
Aanpassing naar Omgevingswet en aanvullende wetten opgenomen.	Ontwerp crisisplan 0.1	Team crisisbeheersing	Jaar 2024

1	Het crisisplan	1
1.1	Missie waterschap Hollandse Delta	1
1.2	Visie op crisisbeheersing	3
1.3	Definities incident, crisis en ramp	3
1.4	Leeswijzer	3
2	Wettelijke kaders	4
2.1	Bevoegdheden waterschap	5
2.2	Informatieplicht waterschap	6
3	Risicoprofiel	7
4	De Crisisorganisatie	8
4.1	Uitgangspunten	8
4.2	Crisis organisatiestructuur	9
4.2.1	Dreigende- en langdurige gebeurtenissen	9
4.2.2	Opschalingsniveaus (coördinatiefasen)	9
4.2.3	Bovenregionale coördinatie	13
5	Basisvereisten crisismanagement	13
5.1	Melding en alarmering	13
5.2	Opschalen en afschalen	14
5.3	Leiding en coördinatie	15
5.4	Informatiemanagement	15
5.5	Crisiscommunicatie	16
5.6	Resource management	16
6	Crisispartners	17
6.1	Samenwerking crisispartners	17
6.2	Samenwerking op planvorming	17
6.3	Bijstandsverlening waterschappen	18
7	Nafase	18
7.1	Instellen van een informatie- en adviescentrum	19
7.2	Schadeafhandeling	19
7.3	Herstel	20
7.4	Nazorg	20
8	Kwaliteitsborging	21
8.1	PDCA-cyclus	21
8.2	Beheer planvorming	21
8.2.1	Beleidskaders voor beheer planvorming	21
8.3	Opleiden, trainen en oefenen	22
8.3.1	Beleidskaders voor opleiden, trainen en oefenen (OTO)	22
8.4	Evalueren en Leren	22
8.4.1	Beleidskaders voor evalueren	23
8.4.2	Beleidskaders voor leren	23
BIJLAGE 1	Wettelijke kaders voor het waterschap	24
BIJLAGE 2	Overzicht crisispartners	28
BIJLAGE 3	Opdrachtschrijving evalueren	33

1 Het crisisplan

Het klimaat verandert. Het weer wordt onvoorspelbaarder en extremer. Deze onvoorspelbare en extreme gebeurtenissen zullen vaker optreden en elkaar ook afwisselen van bijvoorbeeld extreme droogte naar het andere uiterste extreme natheid. Dit veranderende klimaat heeft grote impact op de taakuitvoering van het waterschap.

Waterschap Hollandse Delta (WSHD) moet voorbereid zijn op dreigende gevaren¹ op de waterstaatswerken², maar ook op ongewone voorvallen bij zuivering technische werken³, stremming of blokkade van (vaar)wegen en uitval of verstoring van de bedrijfscontinuïteit.

Dit plan vormt het kader voor het prepareren van en het optreden tijdens crises. WSHD moet volgens Besluit kwaliteit leefomgeving artikel 3.15 een calamiteitenplan opstellen. WSHD stemt de inhoud van het calamiteitenplan af op de soort en omvang van de waterstaatswerken⁴. Het calamiteitenplan bevat in ieder geval:

- a) Een overzicht van de soorten calamiteiten die zich in het watersysteem of onderdelen daarvan kunnen voordoen, waaronder een inventarisatie van de daarmee gepaard gaande risico's;
- b) Een overzicht van te nemen maatregelen, met inbegrip van de maatregelen die voortkomen uit de voor de betreffende watersystemen geldende overstromingsrisicobeheerplannen, en het beschikbare materieel, benodigd om de onderscheiden calamiteiten het hoofd te bieden;
- c) Een overzicht van diensten, instanties en organisaties, die bij gevaar kunnen worden ingeschakeld;
- d) Een beschrijving van het moment en de wijze van het door de beheerder informeren van burgemeesters en wethouders van de gemeenten waarbinnen de watersystemen of onderdelen daarvan liggen;
- e) Een schema over de calamiteitenorganisatie van de beheerder;
- f) Een meld- en alarmeringsprocedure;
- g) Een overzicht waaruit blijkt hoe de beheerder de kwaliteit van de calamiteitenorganisatie waarborgt.

Het plan is bestemd voor:

- Iedereen met een rol in en/of inzetbaar in de crisisorganisatie;
- Iedereen die geïnformeerd moet of wil worden;
- Het bestuur;
- De crisispartners waarmee WSHD samenwerkt om hen te informeren en prepareren.

1.1 Missie waterschap Hollandse Delta

Waterschap Hollandse Delta beschermt de Zuid-Hollandse Eilanden tegen wateroverlast, beheert het oppervlaktewater, zuivert het afvalwater, beheert de (vaar)wegen en levert een actieve bijdrage aan de ruimtelijke invulling van zijn gebied. Het richt zich daarbij, samen met anderen, op veilig en duurzaam wonen, werken en recreëren voor burgers, bedrijven en andere gebruikers⁵.

N.b.: Met de bevolking worden de bewoners en bezoekers binnen een bepaald gebied bedoeld. Dit is inclusief mensen die in bedrijven of instellingen werken of onderwijs genieten en mensen die zich binnen een bepaald gebied met een bepaald transportmiddel (vaartuig, voertuig, trein of vliegtuig) over land, of op het water of in de lucht zich binnen een bepaald gebied verplaatsen.

¹ Omgevingswet artikel 19.13: In deze wordt onder gevaar voor waterstaatswerken verstaan: omstandigheid waardoor de goede staat van een waterstaatswerk onmiddellijk wordt aangetast of dreigt te worden aangetast of dit werk ernstig beschadigd of onbruikbaar wordt.

² waterstaatswerk: oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk;

³ zuivering technisch werk: werk voor het zuiveren van stedelijk afvalwater, in exploitatie bij een waterschap of gemeente, of een rechtspersoon die door het bestuur van een waterschap met de zuivering van stedelijk afvalwater is belast, met inbegrip van het bij dat werk behorende werk voor het transport van stedelijk afvalwater;

⁴ artikel 3.15 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)

⁵ <https://www.wshd.nl/missie-strategie-en-beleid>

Taken van het waterschap

Het beheergebied ligt in het zuiden van Zuid-Holland en bestaat uit de eilanden Goeree-Overflakkee, Voorne-Putten, Rozenburg, Pernis, IJsselmonde, de Hoeksche Waard en het Eiland van Dordrecht. Het gebied wordt begrensd door de Nieuwe Waterweg, de Nieuwe Maas, de Noord, de Beneden Merwede, de Nieuwe Merwede, het Hollands Diep, het Haringvliet, het Kammer-Volkerak, de Grevelingen en de Noordzee.

Het beheergebied van waterschap Hollandse Delta op de zeven Zuid-Hollandse Eilanden is circa 101.800 hectare groot. In dit gebied wonen bijna 1 miljoen mensen en er zijn ca .100 Seveso bedrijven gevestigd, waarvan de meest op het eiland Rozenburg. Deze bedrijven vallen onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) en zij werken dagelijks met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen link [Wat doet het waterschap? | Waterschap Hollandse Delta \(wshd.nl\)](https://www.wshd.nl/nl/over-wshd/wat-doet-het-waterschap?).

Figuur 1. Beheersgebied van waterschap Hollandse Delta

Het beheergebied van WSHD ligt in de provincie Zuid-Holland en heeft te maken met twee veiligheidsregio's: Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid. Dit zijn de belangrijkste crisispartners voor WSHD.

Figuur 2. Waterschap Hollandse Delta is onderverdeeld bij de veiligheidsregio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid

1.2 Visie op crisisbeheersing

De Unie van waterschappen heeft een visie opgesteld [Visie crisisbeheersing waterschappen 2023-2030](#). Waterschap Hollandse Delta wil zich in lijn met deze visie verder ontwikkelen tot een professionele, betrouwbare en veerkrachtige crisispartner, die herkend en erkend wordt door crisispartners waarmee wordt samengewerkt bij (water)crises.

De Visie is gekoppeld aan de ontwikkelingen genoemd in de [Contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweezorg \(2022\)](#) en het [Eindadvies Beleidstafel wateroverlast en hoogwater \(dec. 2022\)](#), zoals de inzet op structurele samenwerking met de andere (operationele) crisispartners.

Doelstellingen op crisisbeheersing

In het [bestuursakkoord 2023-2027](#) staat dat het waterschap uitgerust moet zijn met een professionele crisisorganisatie, die in samenwerking met onze crisispartners adequaat kan optreden bij extreem weer en andere uitzonderlijke situaties, zoals een breuk in een persleiding of een cyberaanval⁶.

In het [Waterbeheerprogramma en Wegenbeheerprogramma 2022-2027](#) staat hoe WSHD hieraan invulling geeft.

1.3 Definities incident, crisis en ramp

Waterschap Hollandse Delta (WSHD) kiest de term crisis in plaats van calamiteit, voor een betere aansluiting met de belangrijkste crisispartner, de veiligheidsregio⁷. In de omgevingswet staat het calamiteitenplan gelijk gesteld aan het crisisplan van WSHD. WSHD onderscheidt drie definities in termen van besluitvorming⁸ voor de crisisorganisatie, zie figuur 2. Het crisisplan treedt in werking bij een crisis of ramp waarbij de gewone bevoegdheden en coördinatiestructuren ontoereikend zijn om die situatie het hoofd te bieden.

Wat is een incident?

Een situatie (gebeurtenis) waarin de veiligheid (een of meer vitale belangen van de samenleving) wordt bedreigd of aangetast. Waarbij bevoegdheden en/of coördinatiestructuren toereikend zijn om die situatie (groot of klein) het hoofd te bieden.

Wat is een crisis?

Een situatie (gebeurtenis) waarin de veiligheid (een of meer vitale belangen van de samenleving) wordt bedreigd of aangetast en waarbij gewone bevoegdheden en/of coördinatiestructuren ontoereikend zijn om die situatie (groot of klein) het hoofd te bieden.

Wat is een ramp?

Een situatie (gebeurtenis) waarin het vitale belang openbare veiligheid wordt bedreigd of aangetast. Waarbij gewone bevoegdheden en/of coördinatiestructuren ontoereikend zijn om die situatie (groot of klein) het hoofd te bieden.

Figuur 3. Toelichting van definities

1.4 Leeswijzer

In dit crisisplan zijn de volgende hoofdstukken beschreven:

1. Het crisisplan
2. Wettelijke kaders
3. Risicoprofiel
4. De crisisorganisatie
5. Basisvereisten crisismanagement
6. Crisispartners
7. Nafase
8. Kwaliteitsborging

⁶ De genoemde andere uitzonderlijke situatie zijn opgenomen in het risicoprofiel onder hoofdstuk 3.

⁷ In de contourennota 'versterking crisisbeheersing en brandweezorg' en eindadvies hoogwater en wateroverlast staan aanbevelingen over een versterking in de samenwerking tussen de veiligheidsregio's en waterschappen, om ook de planvorming in lijn te brengen met elkaar (artikelen 12 en 14 lid 3 en artikel 15 lid 4 van de wet veiligheidsregio's).

⁸ Incident, crisis of ramp in termen van besluitvorming door Herman van Hijum (bron: oov-tekst commentaar, wolters kluwer, 2023)

Handboek Crisisbeheersing

Het handboek crisisbeheersing omvat het crisisplan, de supplementen, crisisbestrijdingsplannen en een netwerkoverzicht van de crisispartners. Het handboek bestaat uit vier lagen met als hoofddocument het crisisplan.

Crisisplan

Dit crisisplan bevat het risicoprofiel, de uitgangspunten en de beleidskaders voor de preparatie en het optreden van de crisisorganisatie. Het is een generiek plan dat altijd van toepassing en leidend is.

Supplementen

Op de tweede laag staan de supplementen. In de supplementen staat beschreven hoe WSHD de basisvereisten crisismanagement (de zogeheten voorwaardenscheppende processen voor crisisbeheersing) heeft georganiseerd, welke middelen (mensen, materieel/materiaal) geregeld zijn voor de crisisorganisatie, welke crisisrollen er zijn, hoe de crisisrollen 24/7 inzetbaar zijn en hoe WSHD de medewerkers vakbekwaam maakt en houdt.

Bestrijdingsplannen

De derde laag wordt gevormd door de [bestrijdingsplannen](#). Een bestrijdingsplan is een praktisch hulpmiddel voor de crisisorganisatie. Het beschrijft scenario's, informatiebronnen, alerterings- en opschalingscriteria en maatregelen. Het bestrijdingsplan wordt volgens de beleidskaders van kwaliteitsborging jaarlijks geactualiseerd en getoetst aan de praktijk tijdens opschalingen, trainingen of oefeningen.

- Waterveiligheid
- Watersysteem
- Waterketen
- Wegen
- Vaarwegen
- Bedrijfscontinuïteit

Plannen crisispartners

De vierde laag bevat de plannen van de crisispartners waarmee WSHD samenwerkt, inclusief hun contactgegevens. Met de crisispartners vindt jaarlijks afstemming plaats over de actualiteit van de plannen. In hoofdstuk 6 staat de samenwerking beschreven en in bijlage 2 staan alle crisispartners vermeld waarmee Hollandse Delta samenwerkt.

2 Wettelijke kaders

Waterschap Hollandse Delta (WSHD) moet voldoen aan alle wet- en regelgeving die van toepassing is op de voorbereiding, uitvoering en nafase van calamiteitenbestrijding en crisisbeheersing door waterschappen⁹. Verder moet WSHD voldoen aan de eisen die aan een moderne overheidsorganisatie worden gesteld. Een overzicht met de wet- en regelgeving van specifieke taken en bevoegdheden van waterschappen bij calamiteitenbestrijding en crisisbeheersing, is opgenomen in bijlage 1.

Omgevingswet

Waterschap Hollandse Delta moet een crisisplan opstellen en oefenen in doeltreffend optreden bij gevaar. Het crisisplan moet zijn afgestemd op andere crisisplannen en voor het waterbeheer van belang zijnde rampbestrijdingsplannen. In de preparatie worden de besturen van de veiligheidsregio's, waarin de waterstaatswerken liggen, in de gelegenheid gesteld hun zienswijze over het ontwerp van het calamiteitenplan naar voren te brengen.¹⁰ Een kopie van het ontwerp wordt gedeeld met de provincie volgens het reglement van bestuur WSHD.

---

⁹ [Calamiteiten waterstaatswerk | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)

¹⁰ Omgevingswet artikel 19.14 (calamiteitenplan beheer waterstaatswerken)

Besluit kwaliteit leefomgeving

In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) staan regels over omgevingswaarden, instructieregels, beoordelingsregels en regels voor monitoring. Het Bkl geldt voor het Rijk en decentrale overheden. Voor het waterschap geldt artikel 3.15.

Waterschapswet

Het wettelijk kader voor de dijkgraaf in het onder bijzondere omstandigheden treffen van maatregelen staat in artikel 96 van de Waterschapswet, zie bevoegdheden waterschap.

Wet veiligheidsregio's

De Wet veiligheidsregio's beschrijft de regionale organisatie, taken en bevoegdheden voor crisisbeheersing, waar expliciet de waterschappen genoemd worden.

Basiseisen zorgplicht

Ook het [Kader Zorgplicht Primaire Waterkeringen](#) en de 'basiseisen uitvoering zorgplicht primaire waterkeringen' valt onder de wetgeving, zie bijlage 1. In het verlengde hiervan vormt ook het Waterbeheerprogramma en Wegenbeheerprogramma 2022-2027 het kader van crisisbeheersing. De zorgplicht voor de wegen ligt vast in de Wegenwet.

Reglement van bestuur voor waterschap Hollandse Delta

Het [reglement van bestuur voor waterschap Hollandse Delta](#) betreft de handelingsmogelijkheden.

2.1 Bevoegdheden waterschap

Bevoegdheden bestuur

De wet schrijft voor dat: De beheerder is bij gevaar voor waterstaatswerken, (...) bevoegd de maatregelen te treffen die hij nodig oordeelt, zo nodig in afwijking van wettelijke voorschriften, met uitzondering van de Grondwet of internationaalrechtelijke verplichtingen¹¹.

Het bestuur kan onder bijzondere omstandigheden afwijken van wettelijke voorschriften, zoals het onttrekken van (grond)water. Als het waterschapsbestuur gebruikmaakt van deze bevoegdheid, meldt het dit onverwijld aan gedeputeerde staten of, als van deze bevoegdheid gebruik is gemaakt in verband met gevaar voor een primaire waterkering, aan Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Bevoegdheden dijkgraaf

In het mandaatregister staan de bevoegdheden van de dijkgraaf conform [Artikel 96: Bijzondere bevoegdheden Dijkgraaf¹²](#). Het waterschap heeft de verantwoordelijkheid over het keren en beheren van oppervlaktewater en is verantwoordelijk voor de waterketen. De Ontheffingswet ([artikel 73](#)) en de Wrakkenwet ([artikel 3](#)) zijn ook van belang.

Aanwijzingsbevoegdheid Commissaris van de Koning

Deze aanwijzingsbevoegdheid past bij de taak in [artikel 182 van de Provinciewet¹³](#) betreffende het bevorderen van de samenwerking tussen de in de provincie werkzame rijksambtenaren met het provinciebestuur, de gemeentebesturen en de waterschapsbesturen.

---

¹¹ Artikel 19.15 1. De beheerder is bij gevaar voor waterstaatswerken, zolang de daardoor ontstane situatie dit vergt, bevoegd de maatregelen te treffen die hij nodig oordeelt, zo nodig in afwijking van wettelijke voorschriften, met uitzondering van de Grondwet of internationaalrechtelijke verplichtingen.

¹² Wanneer de omstandigheden geen voorafgaande bijeenroeping van het algemeen bestuur of van het dagelijks bestuur gedogen, is de voorzitter bevoegd bij omstandigheden waaronder de veiligheid van een of meer waterstaatswerken, of anderszins de goede staat daarvan, in onmiddellijk en ernstig gevaar is of dreigt te komen, al die maatregelen te treffen waartoe die besturen bevoegd zijn, zolang deze toestand voortduurt en totdat deze besturen van hun bevoegdheid gebruik maken. Hij geeft daarvan onverwijld kennis aan het desbetreffende bestuur alsmede aan gedeputeerde staten.

¹³ De commissaris is, volgens regels te stellen bij een door de regering gegeven ambtsinstructie, belast met de punten in artikel 182 Provinciewet.

De rol van de commissaris van de Koning¹⁴ ten aanzien van de bestuurlijke samenwerking. Op basis van artikel 41 Wet veiligheidsregio's¹⁵ behoudt hij zijn bevoegdheden ten aanzien van het toezicht op de samenwerking in het regionaal beleidsteam, waartoe hij ook aanwijzingen kan geven.

Bevoegdheden crisisorganisatie

De leidinggevende van de crisisteams beschikken over uitgebreidere bevoegdheden welke opgenomen zijn in het Rollenboek en het mandaatregister. De Operationeel Leider (OL) kan bijstandsverzoeken (laten doen) aan hulpverleningsdiensten, gemeenten, (buur)waterschappen, Rijkswaterstaat en andere crisispartners, als het Waterschap Hulp Team (WHT).

De OL informeert de directeur van dienst (DvD) over het bijstandsverzoek, indien benodigd of gewenst, hierover bestuurlijke aanwijzingen te geven. Bij verzoeken aan waterschap Hollandse Delta beslist de dienstdoende OL over bijstandsverzoeken of en zo ja wanneer en op welke wijze (met mensen/experts en middelen) aan deze bijstandsverzoeken gevolg kan worden gegeven. De DvD informeert hierover de dijkgraaf.

Inzetbaarheid van medewerkers

Bij bijzondere omstandigheden is het soms noodzakelijk om medewerkers in te schakelen voor werkzaamheden die zij gewoonlijk niet verrichten. In deze situatie mag de werkgever volgens de [Cao Werken voor waterschappen 2023](#) de werknemer verplichten tot het verrichten van (andere) werkzaamheden (artikel 2.5, lid 2).

2.2 Informatieplicht waterschap

Naast de bevoegdheden geldt er een informatieplicht. Artikel 48 Wet veiligheidsregio's: informatieplicht aan het bestuur van een veiligheidsregio voor adequate voorbereiding van rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Afdeling 19.3 alarmeringswaarden

Burgemeester, voorzitter veiligheidsregio en beheerder van een oppervlaktewaterlichaam of een zuivering technisch werk en ILT worden in dit artikel specifiek genoemd artikel 19.10 (vaststelling van alarmeringswaarden en informatieplicht) en artikel 19.11 (informatie of waarschuwing bij overschrijding alarmeringswaarden)

De [bestuurlijke netwerkkaarten](#) beschrijven de bestuurlijke verantwoordelijkheden en verplichtingen in de crisisbeheersing voor verschillende werkvelden. Het bestuur en gedeputeerde staten dienen zo snel als mogelijk op de hoogte te worden gesteld als gebruik gemaakt wordt van de noodbevoegdheden.

Naast de netwerkkaarten zijn er ook de [bevoegdhedenschema's](#). In deze schema's zijn de belangrijkste (nood)bevoegdheden en verplichtingen te vinden met verwijzingen naar de internationale en nationale wet- en regelgeving.

Deelname van voorzitters betrokken waterschappen aan Gemeentelijk beleidsteam

Wet veiligheidsregio's artikel 5; *De burgemeester heeft het opperbevel in geval van een ramp of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan. Degenen die aan de bestrijding van een ramp deelnemen, staan onder zijn bevel.*

---

¹⁴ Wet veiligheidsregio's, artikel 41: De commissaris van de Koning kan, in geval van een ramp of crisis van meer dan regionale betekenis, of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, de voorzitter van de veiligheidsregio, zo mogelijk na overleg met hem, aanwijzingen geven over het inzake de rampenbestrijding of crisisbeheersing te voeren beleid. De commissaris van de Koning verricht de werkzaamheden, bedoeld in het eerste lid, volgens een door de regering gegeven ambtsinstructie.

¹⁵ De commissaris van de Koning ziet toe op de samenwerking in het regionaal beleidsteam en kan daartoe aanwijzingen geven. De commissaris van de Koning verricht de werkzaamheden, bedoeld in het eerste lid, volgens een door de regering gegeven ambtsinstructie.

Artikel 39 lid 1; De voorzitter van de veiligheidsregio roept een regionaal beleidsteam bijeen, dat bestaat uit de burgemeesters van de gemeenten die betrokken zijn of dreigen te worden bij de ramp of crisis, alsmede uit de hoofdofficier van justitie, bedoeld in artikel 12, eerste lid. De voorzitter van elk direct betrokken waterschap wordt uitgenodigd deel uit te maken van het beleidsteam.

3 Risicoprofiel

Het risicoprofiel geeft de aard en de omgeving van de mogelijke risico's weer waarmee WSHD geconfronteerd kan worden. De risico's waarmee WSHD geconfronteerd kan worden zijn geïnventariseerd en geanalyseerd. Vervolgens zijn de resultaten van de risicoanalyses grafisch uitgezet in het risicodiagram¹⁶.

De risicobeoordeling van WSHD is beperkt tot gebeurtenissen die betrekking hebben op:

- (dreigend) gevaar voor waterstaatswerken in beheer bij WSHD;
- ongewone voorvallen bij zuivering technische werken en wegen in beheer bij WSHD;
- (dreigend) gevaar voor de bedrijfscontinuïteit van WSHD.

De risicobeoordeling van WSHD is verder geconcretiseerd tot ongewenste gebeurtenissen die door WSHD te beïnvloeden zijn¹⁷.

Het risicoprofiel van WSHD is afgestemd op:

- het risicodiagram van de Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid;
- het regionaal risicoprofiel van de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond;
- het regionaal risicoprofiel van de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid.

Impact / Kans	Zeer onwaarschijnlijk	Onwaarschijnlijk	Mogelijk	Waarschijnlijk	Zeer waarschijnlijk
Catastrofaal	Falen/overstromen primaire waterkering				
Zeer ernstig			Extreem watertekort/ wateroverlast	Aanval Cloud Service Provider	
Ernstig		Falen/overstromen regionale waterkering	Falen van wegen	Wateroverlast	
Aanzienlijk		Falen door incident (bijv. dieren) waterkering Cyberaanval industriële control system (ICS) – chemische sector	Langdurige uitval elektriciteit Datalek-verlies van persoons- en bedrijfsgegevens van data integriteit Uitval ICT kantoor automatisering Uitval gemaal	Extreme droogte Waterverontreiniging Uitval Rioolwaterzuiverings installatie (RWZI) /Dokhaven Schadelijke lozingen Uitval Slibverwerkingsbedrijf/ Sluisjesdijk/ Slibverbranding HVC Dordrecht -Langdurige uitval ICT technische automatisering Langdurige uitval internet	Bijkomende/ onvoorziene schade
Beperkt		Blokkade van vaarwegen	Stremming van wegen Verstoring/uitval (riool)gemaal	Geen levering hulpstoffen (chemicaliën) Uitval transportsysteem en/of persleidingbreuk	Overstromen buitendijkse gebieden Natuurbranden

¹⁶ Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), artikel 3.15; a. een overzicht van de soorten calamiteiten die zich in de watersystemen of onderdelen daarvan

kunnen voordoen, waaronder een inventarisatie van de daarmee gepaard gaande risico's;

¹⁷ Een risico is een ongewenste gebeurtenis met een bepaalde impact en een bepaalde kans van voorkomen.

De **impact** is bepaald aan de hand van de volgende categorieën.

	Omvang	Slachtoffers	Materiële schade
Catastrofaal	Heel WSHD en groter	Honderden	> € 100 miljoen
Zeer ernstig	Eén regio	Tientallen	< € 100 miljoen
Ernstig	Polder	Enkele	< € 10 miljoen
Aanzienlijk	Dorp	Zwaar gewonden	< € 1 miljoen
Beperkt	Wijkniveau	Nihil	< € 100.000,-

De **waarschijnlijkheid** is bepaald aan de hand van de volgende kansen van voorkomen.

- Zeer onwaarschijnlijk: de kans dat een dergelijke gebeurtenis zich voordoet is vrijwel nihil.
- Onwaarschijnlijk: een dergelijke gebeurtenis doet zich eens in de 100 à 1000 jaar voor.
- Mogelijk: een dergelijke gebeurtenis doet zich eens in de 50 à 100 jaar voor.
- Waarschijnlijk: een dergelijke gebeurtenis doet zich eens in de 5 à 10 jaar voor.
- Zeer waarschijnlijk: een dergelijke gebeurtenis doet zich jaarlijks één of meerdere keren voor.

Risico's in bestrijdingsplannen

De risico's zijn integraal tot scenario's uitgewerkt in de [bestrijdingsplannen](#), de derde laag van het handboek crisisbeheersing.

4 De Crisisorganisatie

Waterschap Hollandse Delta (WSHD) heeft voor het optreden tijdens crises een crisisorganisatie. Bij de crisisbestrijding ligt de focus op de instandhouding en het blijven functioneren van de beheerde waterstaatswerken, zuivering technische werken, wegen en data en automatisering. Voor het inzetten van de crisisorganisatie gelden de volgende uitgangspunten.

4.1 Uitgangspunten

- De crisisorganisatie treedt flexibel op bij flitscrisis (bijv. persleidingbreuk of extreme neerslag), dreigende crises (uitval gemaal, hoogwater), voorzienbare en langdurige crises (extreme droogte/ verzilting). We zijn altijd in staat om snel in te spelen op veranderende omstandigheden tijdens een crisis;
- De crisisorganisatie werkt altijd op gavegericht en adaptief¹⁸, waarbij de aard en context van de crisis en/of de behoeften van het bestuur leidend zijn. Dat betekent dat de inrichting van de crisisorganisatie volgt op basis van de situatie die speelt. De crisisorganisatie is daarmee inzetbaar voor verschillende acute en niet acute situaties: dreigingen, crises en rampen die niet via de reguliere processen en structuren kunnen worden opgepakt;
- Er is per opschalingsniveau sprake van een eenhoofdige leiding¹⁹;
- Bij een dreigende crisis zet het waterschap de crisisorganisatie proactief in om vóór de crisis te komen;
- De crisisorganisatie staat 24/7 paraat en behoudt daarmee continu zicht op het actueel risicobeeld om eventuele afwijkingen tijdig te detecteren;
- Als professionele crisisorganisatie werkt het waterschap conform de [basisvereisten crisismanagement](#);
- De crisisorganisatie werkt Netcentrisch om binnen een netwerk van betrokkenen informatie uit te wisselen: [referentiekader Netcentrisch Werken](#)²⁰;
- De crisisorganisatie hanteert de PBOB-structuur (proces, beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming) als vergaderstructuur om te komen tot concrete besluiten;

¹⁸ Met hierbij oog voor de mentale en fysieke fitheid van de collega's.

¹⁹ Doctrine nr. 5 commandovoering

²⁰ Netcentrisch werken is een werkwijze om binnen een netwerk van betrokkenen informatie uit te wisselen: <https://www.lcms.nl/netcentrisch-werken>.

- De crisisorganisatie houdt medewerkers met een crisisrol vakbekwaam door hen op professionele wijze op te leiden, te trainen en te oefenen;
- De crisisorganisatie bestaat uit crisisrollen met specifieke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
- De crisisorganisatie kan elke medewerker bij WSHD al dan niet met inhoudelijke expertise ter ondersteuning betrekken bij de crisisorganisatie volgens de [cao werken voor waterschappen](#);
- De crisisorganisatie kan gebruik maken van het [handboek bijstandverlening](#)²¹ waterschappen van de Unie van Waterschappen voor extra inzet van mensen en middelen;
- De crisisorganisatie werkt gedurende een crisis veilig volgens de huisregels van waterschap Hollandse Delta en/of de veiligheidsregels van crisispartners;
- De crisisorganisatie werkt multidisciplinair samen met de crisispartners en benut wederzijds de beschikbare kennis en expertise;
- De crisisorganisatie werkt op basis van een bron/plaats en effectgebied overeenkomstig met die van de veiligheidsregio's en buurwaterschappen;
- Voor personen die deel uitmaken van de crisisorganisatie geldt dat tijdens crisis de reguliere aansturing komt te vervallen. Deze personen vallen onder de verantwoordelijkheid van de leidinggevende van het betreffende crisisteam²².

4.2 Crisis organisatiestructuur

De waterschappen onderscheiden bij de bestrijding van crises vier opschalingsniveaus die coördinatiefasen worden genoemd. De overgang van de ene fase naar de andere fase wordt bepaald door de volgende crisisfactoren:

- De aard en omvang van de crisis;
- De span of control m.b.t. de coördinatie ter plaatse;
- De effecten als het dreigingsniveau en de (mogelijke) impact, de mate van bestuurlijke betrokkenheid, financiële gevolgen of media aandacht (wet van pleuris²³);
- De opschalingscriteria beschreven in de bestrijdingsplannen.

4.2.1 Dreigende- en langdurige gebeurtenissen

Waterschap Hollandse Delta (WSHD) kan bij een dreigende of langdurige gebeurtenis het scenario team activeren. Het scenario team wordt geleid door een Operationeel leider. De Operationeel leider stelt een (multidisciplinaire) team samen in overleg met de coördinator scenario's, coördinator maatregelen en communicatie adviseur. Het team gaat over het:

- Inschatten van risico's, duiding situatie en afstemming met relevante expertise;
- Denken in scenario's op de lange termijn (weken en/of maanden);
- Adviseren aan het strategisch niveau inzake scenario's, bestuurlijke thema's of vraagstukken, de communicatiestrategie en de punten die een interventie of besluit van het strategisch niveau vragen;
- Adviseren over eventuele verdere opschaling/afschaling;
- Bewaken van de continuïteit en advisering over verdeling van resources tijdens schaarste.

4.2.2 Opschalingsniveaus (coördinatiefasen)

Coördinatiefase 1

*Coördinatieteam Plaats Incident (CtPI)*²⁴

De coördinator plaats incident (CPI) is bevoegd om op te schalen naar coördinatiefase 1. Bij een opschaling naar coördinatiefase 1 wordt het CtPI actief. In Fase 1 wordt de Operationeel Leider en

²¹ Handboek bijstandsverlening waterschappen 28 mei 2023

²² Basisvereisten proces crisismanagement: Leiding & Coördinatie

²³ De wet van Pleuris betekent: Pleurissterkte = Verwijtbaarheid x Relevantie x Mediageniekheid. Oftewel drie variabelen van een gebeurtenis om te bepalen of een gebeurtenis een crisis wordt. Gezien de snelheid van social media is de wet omgedoopt tot een 2.0 variant.

²⁴ De verandering bij coördinatiefase 1 is dat het waterschap Actie Team (WAT) vanaf 2025 een Coördinatieteam Plaats Incident (CtPI) heet. De rol Actieleider vervalt en wordt vervangen voor de crisisrol Coördinator Plaats Incident.

de Directeur van Dienst (DvD) geïnformeerd over de opschaling door de CPI. Het CtPI richt zich op het bestrijden van het incident ter plaatse of op meerdere locaties in het (bron)gebied²⁵.

Een CtPI bestaat uit een:

- Coördinator Plaats Incident (CPI);
- Informatiecoördinator Plaats Incident (ICO-PI);
- Communicatie adviseur;
- KAM coördinator;
- Betrokken wachtdienst medewerkers.

De CPI consulteert en informeert de volgende mensen:

- Inhoudelijke expertise en operationele medewerkers;
- Officier van dienst (OvD) WSHD die plaatsneemt in het Commando Plaats Incident (CoPi) van de veiligheidsregio);
- Aannemers;
- Crisispartners;
- Officier van dienst (OvD) zoals de OvD-Brandweer, Bevolkingszorg of Rijkswaterstaat (RWS).

De Coördinator Plaats Incident (CPI) heeft de bevoegdheid en is verantwoordelijk voor de bestrijding van de crisis binnen het brongebied. De CPI is hierbij de coördinator van WSHD ter plaatse. De CPI zorgt voor het nemen van de maatregelen. De CPI informeert de betrokken crisispartners. De ICO-PI heeft in deze fase regie over het actueel situatiebeeld in het landelijk crisismanagement systeem (LCMS).

Coördinatiefase 2

Waterschap Operationeel Team (WOT)

De operationeel leider (OL) is bevoegd op te schalen naar coördinatiefase 2. Bij een opschaling naar coördinatiefase 2 wordt het WOT actief. In Fase 2 is de Operationeel Leider verantwoordelijk voor het informeren van de Directeur van Dienst). De DvD informeert het college. Het WOT richt zich op de effecten in het beheergebied en bij een opschaling naar fase 3 is het WOT verantwoordelijk voor het opstellen van strategisch/bestuurlijke adviezen. Het WOT bestaat uit een:

- Operationeel Leider (OL);
- Informatiemanager (IM);
- Coördinator Scenario's (CS);
- Coördinator Maatregelen (CM);
- Coördinator Communicatie (CC);
- Verslaglegger.

De OL kan zijn team uitbreiden met:

- KAM adviseur;
- Informatiecoördinator;
- Geografisch informatie coördinator;
- Crisispartners.

Het WOT is verantwoordelijk voor de multidisciplinaire samenwerking in het effectgebied, waaronder het scenario-denken, de maatregelen, veilig werken, continuïteit en coördinatie van de operatie. Ook adviseert het WOT de dijkgraaf en het Waterschap Beleidsteam (WBT) over bestuurlijke dilemma's bij een coördinatiefase 3 of hoger.

De Operationeel Leider (OL) is in deze fase als hoogst operationeel leidinggevende eindverantwoordelijk voor de bestrijding van de crisis, zowel in de bronbestrijding als de effectbestrijding. De OL informeert de betrokken crisispartners en laat deze eventueel aansluiten bij het crisisoverleg. De aansturing van de door het WOT genomen besluiten loopt via de Coördinator Maatregelen (CM).

---

²⁵ Het brongebied is in het veld waar de operationele processen ten aanzien van bronbestrijding plaatsvinden.

Wanneer de veiligheidsregio opschaaft naar GRIP 2 en er een beroep gedaan wordt op het waterschap, schaaft het waterschap op naar coördinatiefase 2 voor het inzetten van de Algemeen Commandant (AC) waterschap.

Actieteams Communicatie, Maatregelen, Scenario's

De coördinatoren Communicatie, Maatregelen, Scenario's zijn bevoegd om hun actieteam te formeren en coördineren. Een actieteam werkt integraal en wordt samengesteld met medewerkers uit de reguliere organisatie. De coördinatoren houden elkaar op de hoogte over de acties om de samenhang te bewaken. De KAM adviseur neemt deel aan het Actieteam Maatregelen voor het beoordelen van de benodigde veiligheidsvoorschriften of maatregelen.

Coördinatiefase 3

Waterschap Beleids team (WBT)

Wanneer er politiek- of bestuurlijke effecten binnen het eigen beheergebied optreden, is de dijkgraaf bevoegd om op te schalen naar een coördinatiefase 3. Bij een opschaling naar coördinatiefase 3 wordt een WBT actief. Het WBT staat onder leiding van de dijkgraaf.

Het WBT bestaat uit een:

- Dijkgraaf (DG);
- Directeur van dienst (DvD);
- Bestuursadviseur;
- Informatiecoördinator WBT (ICO-WBT);
- Coördinator Communicatie (CC);
- Operationeel Leider (OL);
- Verslaglegger.

De dijkgraaf is bestuurlijk eindverantwoordelijk voor het optreden van de crisisorganisatie tijdens deze fase. Het WBT ondersteunt de dijkgraaf in het maken van strategische/bestuurlijke keuzes tijdens het bestrijden van de crisis. De dijkgraaf stemt daar waar nodig op bestuurlijk niveau af met de crisispartners. De Directeur van Dienst (DvD) is de linking pin naar de reguliere organisatie.

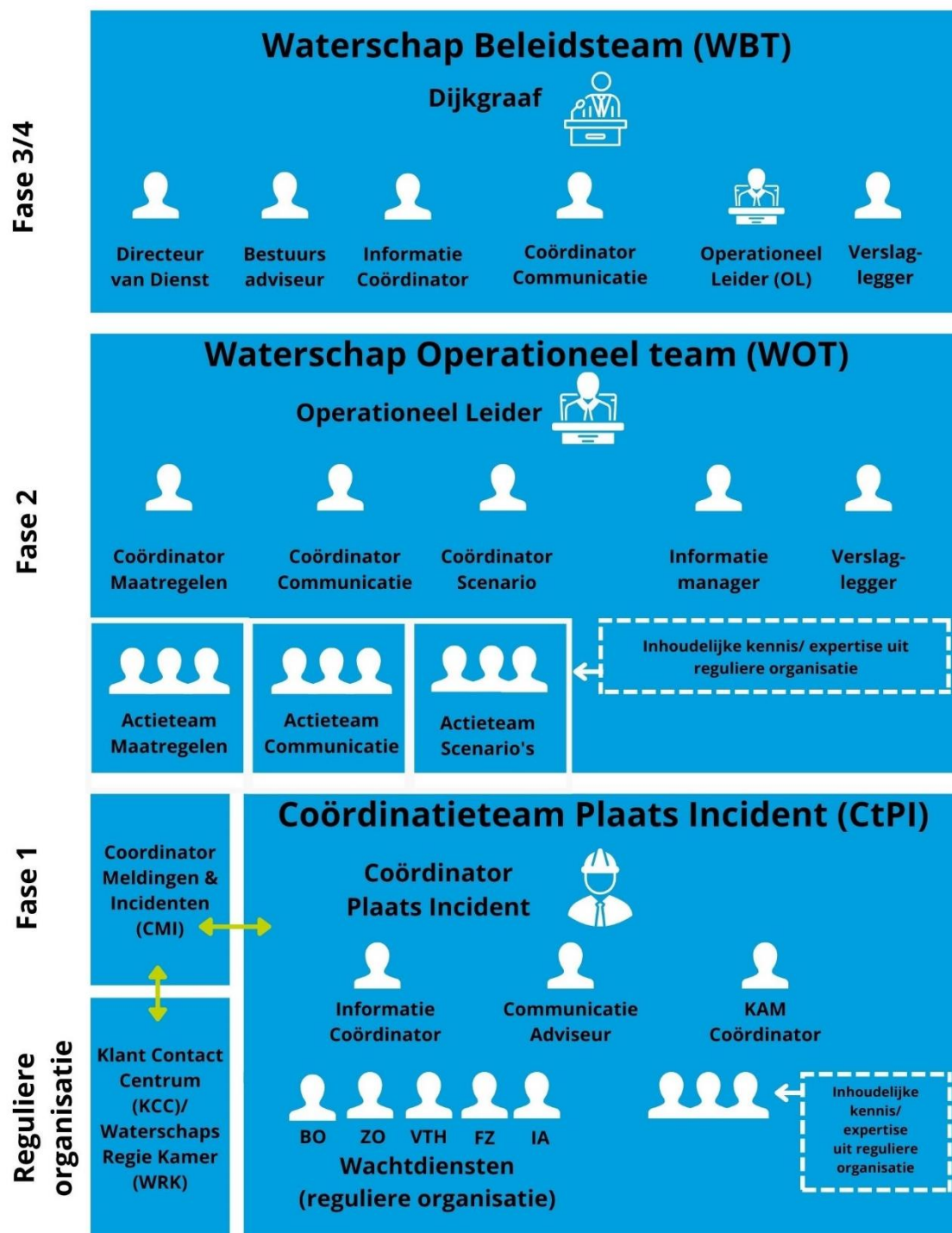
De dijkgraaf richt zich op strategische besluiten op basis van een integraal informatiebeeld dat onder verantwoordelijkheid van de Operationeel Leider (OL) wordt opgesteld.

Coördinatiefase 4

Waterschap Beleids team (WBT)

De voorzitter waterschap beleids team (dijkgraaf of plaatsvervangend heemraad) is bevoegd op te schalen naar coördinatiefase 4. Bij een coördinatiefase 4 met politiek bestuurlijke, buiten het eigen beheergebied opschaling, blijft een WBT, zoals coördinatiefase 3, actief onder leiding van de dijkgraaf. In deze fase vindt intensievere coördinerende bestuurlijke afstemming plaats tussen de waterschappen en/of waterbeheerders.

Figuur 5. Hoofdstructuur crisisorganisatie WSJD

4.2.3 Bovenregionale coördinatie

Landelijke GRIP systematiek en Coördinatiefasen

De coördinatiefasen zijn afgestemd op de landelijke GRIP-systematiek (Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijding Procedure) van de algemene kolom²⁶. Naast de algemene kolom is het waterschap een partner in de functionele kolom, zie figuur 3. Dit overzicht beschrijft ook de informatiestroom tussen WSHD en burgemeesters en voorzitters van de veiligheidsregio's.

Algemene kolom en functionele kolom

De algemeen kolom omvat de hulpdiensten (brandweer, politie, geneeskundige hulpverlening) en instanties zoals de gemeenten, de veiligheidsregio's, de commissaris van de Koning (bestuurder van de provincie) en de ministeries van Justitie en Veiligheid (J&V) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). De burgemeester of de voorzitter van de veiligheidsregio, in geval van een ramp of crises van meer dan plaatselijke betekenis, heeft het opperbevel.

De functionele kolom bestaat uit de bestuurders en diensten die een specifieke verantwoordelijkheid hebben op het taakgebied water. Dit zijn onder andere de waterschappen, Rijkswaterstaat en andere onderdelen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincies en de gemeenten (in hun rol als waterbeheerder). De functionele kolom is verantwoordelijk voor het herkennen en aanpakken van de waterstaatkundige dreiging.

5 Basisvereisten crisismanagement

Voor een effectieve bestrijding van crises moet de crisisorganisatie van waterschap Hollandse Delta aan een aantal basisvereisten voldoen, de zogenoemde **voorwaardenscheppende processen**. Het [Veiligheidsberaad Crisisbeheersing](#) heeft deze processen vastgelegd in het [rapport Basisvereisten Crisismanagement](#). De voorwaardenscheppende processen zijn de niet-inhoudelijke processen die bij elk (grootschalig) incident randvoorwaardelijk zijn voor de crisisorganisatie. Per paragraaf staat een beschrijving over elk proces. Een uitgebreide werkwijze per proces is terug te lezen in het supplement Werkwijze.

5.1 Melding en alarmering

Het doel van het proces melding en alarmering omvat alle activiteiten op het betrouwbaar, effectief en tijd aannemen, verwerken en registreren van de gegevens over de crisis (aanname) en het alarmeren en/of informeren van de juiste eenheden, functionarissen, instanties en andere betrokken partijen²⁷.

Melding

Waterschap Hollandse Delta is 24/7 bereikbaar via de website [Contact | Waterschap Hollandse Delta \(wshd.nl\)](#) en telefonisch via: 0900-2005005 voor meldingen.

Alarmering

Wekelijks wordt het risicobeeld voor het waterschap gepresenteerd. Hiermee wordt geattendeerd op mogelijke risico's, wordt het risicobewustzijn vergroot, en worden netwerkpartners geïnformeerd. Het risicobeeld met de contactgegevens voor alarmering van de crisisorganisatie staat in een activiteit in het Landelijk Crisis Management Systeem:

[FASE 0 - 16-WSHD SITUATIEBEELD 2023 / SITUATIEBEELD WSHD](#)

²⁶ Veiligheidsregio's zijn gericht op crisisbeheersing en handhaving van de openbare orde en openbare veiligheid. De waterschappen vallen binnen de functionele kolom gericht op één specifiek terrein: de vitale sector keren en beheren van oppervlaktewater.

²⁷ De voorwaardenscheppende processen; melding en alarmering: [rapport Basisvereisten Crisismanagement](#)

Randvoorwaarden melding en alarmering

- Het verkrijgen, verifiëren en combineren van de essentiële gegevens van een dreiging of crisis door de Coördinator Meldingen en Incidenten (CMI) en deze alarmeert de Coördinator Plaats Incident (CPI) zo snel mogelijk;
- De Coördinator Plaats Incident (CPI) beoordeelt en vertaalt die gegevens naar de initiële hulp- en inzetbehoefte, voor het zo snel en effectief mogelijk beschikbaar maken van die hulp;
- De noodzakelijke gegevens over de crisis tijdig beschikbaar stellen in het LCMS;
- Het ontvangen van GRIP meldingen via de pager van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid.

5.2 Opschalen en afschalen

Het doel van het proces op- en afschaling is om steeds zoveel mogelijk de juiste hoeveelheid bestrijdingspotentieel (mensen en middelen) beschikbaar te hebben om een ramp/crisis optimaal te bestrijden. De totale organisatie die nodig is, moet door middel van opschaling worden opgebouwd. Zonder voldoende mensen en middelen verloopt de bestrijding en hulpverlening onnodig langzaam en/of kunnen de effecten te lang blijven escaleren²⁸.

Het proces op- en afschalen betekent het veranderen van het functioneren van het waterschap vanuit de dagdagelijkse situatie naar één crisisorganisatie (en weer terug naar de reguliere situatie). In de LCMS-activiteit staat een overzicht van medewerkers met wachtdiensten die 24/7 paraat staan.

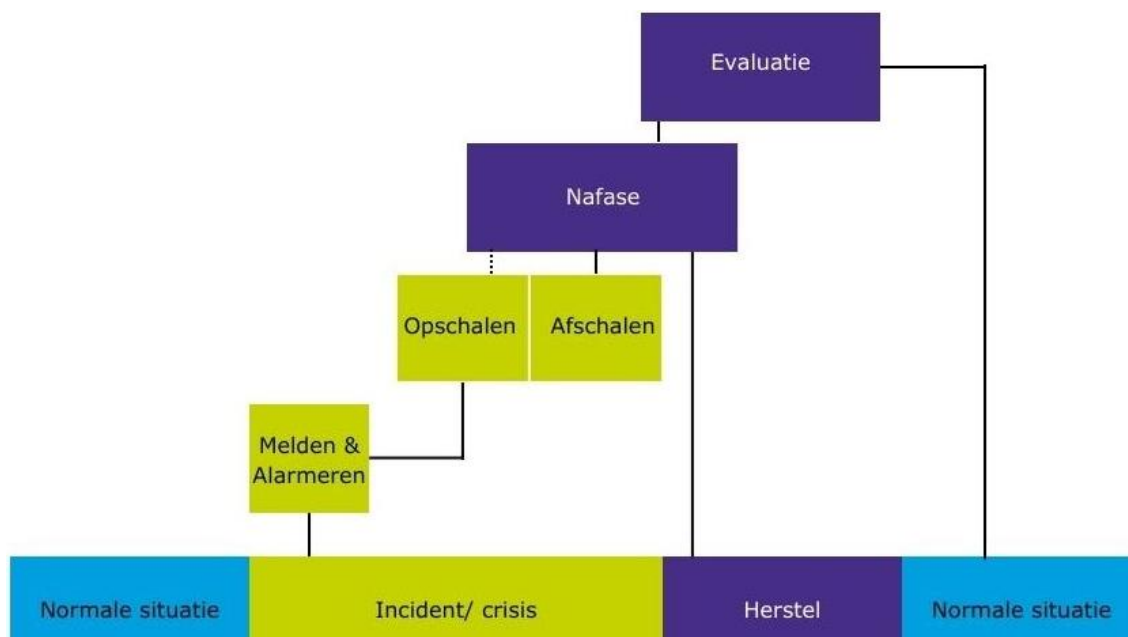
Randvoorwaarden opschalen en afschalen

- Opschalen gebeurt op basis van de crisisfactoren onder paragraaf 4.2 en opschalingscriteria in de bestrijdingsplannen;
- Binnen de organisatie is geregeld dat de reguliere werkzaamheden, naast de opschaling, doorgang vinden;
- WSHD werkt altijd op gavegericht, waarbij de aard van de crisis of de behoefte van het bevoegd gezag leidend zijn;
- De opschalingsfases zijn afgestemd op de GRIP-systematiek van de veiligheidsregio, zie figuur 3;
- De Coördinator Plaats Incident (CPI), de Operationeel Leider (OL) en de Voorzitter WBT (dijkgraaf) zijn bevoegd op en af te schalen.

Bij het afschalen verzorgt de coördinator Nafase alle noodzakelijke zaken voor het herstel en de nazorg, zie figuur 5.

---

²⁸ De voorwaardenscheppende processen; op- en afschaling: [rapport Basisvereisten Crisismanagement](#)

Figuur 6. Opschalingsstructuur WSHD

5.3 Leiding en coördinatie

Het doel van het proces leiding en coördinatie is het zo optimaal mogelijk bestrijden van een crisis. Het proces op- en afschaling heeft de beschikbaarheid van het (benodigde) potentieel (mensen, middelen en structuren) als prestatie/resultaat. Het proces leiding en coördinatie moet voorzien in de feitelijke inzet van dit potentieel en het leveren van de 'bestrijdingsprestaties'. Door een effectieve aansturing van alle betrokken diensten, sleutelfunctionarissen en eenheden te waarborgen²⁹.

Randvoorwaarden leiding en coördinatie

- Alle disciplines werken vanuit één gezamenlijk beeld;
- Voor leiding en coördinatie vindt continu monitoring van de crisisbestrijding en inzet plaats, wat mede de basis vormt voor het (her)beoordelen en zo nodig voor het bijstellen van besluiten;
- Het bewaken van de informatielijn van de operatie naar tactisch en strategisch niveau en visa versa;
- Het gebruik van de PBOB-structuur voor een effectieve besluitvorming.

5.4 Informatiemanagement

Het doel van het proces informatiemanagement is het verkrijgen van alle voor de bestrijding van crisis relevante informatie en het actief beschikbaar stellen. De informatie moet in de juiste vorm en op het juiste moment beschikbaar zijn voor degenen die het nodig hebben. De juiste informatie kan in dit verband worden gedefinieerd als de actuele, essentiële punten van de crisis, de verwachte effecten en de ingezette capaciteiten. Hieronder valt ook de expertise die nodig is voor een effectieve bestrijding³⁰. Crisismanagement is voor een belangrijk deel het managen en duiden van informatie.

²⁹ De voorwaardenscheppende processen; leiding en coördinatie: [rapport Basisvereisten Crisismanagement](#)

³⁰ De voorwaardenscheppende processen; informatiemanagement: [rapport Basisvereisten Crisismanagement](#)

Randvoorwaarden informatiemanagement

- Elke functionaris in de crisisorganisatie is verantwoordelijk voor het snel en actief delen van informatie als basis voor een actuele beeldvorming.
- Elke discipline en partner is verantwoordelijk voor het eigen informatieproces en het multidisciplinair delen daarvan.
- Valideren van informatie (betrouwbaarheid en identiteit van de bron bepalen).
- Delen van actuele informatie gaat via het Landelijk Crisis Management Systeem ([LCMS](#))³¹.

5.5 Crisiscommunicatie

Waterschap Hollandse Delta (WSHD) moet tijdens een crisis rekening houden met gevoelens in de samenleving. Crisiscommunicatie is een van de belangrijkste instrumenten om een samenleving die zich zorgen maakt of dreigt te worden ontwricht, te normaliseren. De crisis zoals het publiek die waarneemt, is in feite de echte crisis.

Crisiscommunicatie is het verzamelen, verwerken en verspreiden van informatie die van belang is om over een onverwachte situatie (gebeurtenis) te communiceren:

- Informatievoorziening (feiten): Wat is er gebeurd? Wat doet de overheid?
- Schadebeperking (handelingsperspectief): Wat kunnen inwoners zelf doen?
- Betekenisgeving (duiding): Wat betekent dit voor de samenleving?

Een crisis kan de reputatie van een organisatie flink beschadigen. Goede crisiscommunicatie biedt daarentegen kansen om de organisatie op een positieve manier neer te zetten en om de reputatie zelfs te versterken. De omvang van de reputatieschade hangt nauw samen met de reactiesnelheid. Hollandse Delta heeft een [crisiscommunicatieplan](#) opgesteld waarin de beleidskaders en afspraken voor crisiscommunicatie staan beschreven. Het crisiscommunicatieplan staat in de tweede laag van het handboek crisisbeheersing bij de supplementen.

5.6 Resourcemanagement

Waterschap Hollandse Delta (WSHD) heeft voor de crisisorganisatie personele en materiële capaciteiten geregeld, zogenaamde resources. Deze capaciteiten kunnen door het waterschap zelf, andere waterschappen, crisispartners en private ondernemers worden geleverd.

Resourcemanagement gaat over het coördineren en bewaken van mensen en middelen, die nodig zijn om de crisisorganisatie in staat te stellen op te treden tijdens de periode van operationele en logistieke zelfredzaamheid³².

Taken Resourcemanagement

- Het organiseren en in stand houden van de benodigde capaciteit van mensen en middelen op de gevraagde momenten en op de aangewezen plaatsen;
- Het tijdig zorgen voor herbezetting, restdekking en aflossen van personeel en logistiek;
- Het ordentelijk functioneren van crisisruimten, benodigde ICT-voorzieningen, facilitaire voorzieningen en sanitaire voorzieningen voor de crisisorganisatie;
- Het borgen van de continuïteit van de ingezette capaciteit;
- Het organiseren van de logistieke ondersteuning van de ingezette capaciteiten;
- Inzicht over ingezette en benodigde capaciteiten, bijstandsaanvragen en de mogelijkheden voor het leveren van logistieke capaciteiten;
- Het inzichtelijk maken van de gemoeide kosten van de inzet van capaciteiten;
- Het begeleiden en (formeel) afhandelen van alle bijstandsaanvragen;
- Het borgen van de continuïteit voor het fysieke en mentale welzijn van mensen die ingezet zijn of ingezet worden in de crisisorganisatie;

---

³¹ Medewerkers met een crisisrol of medewerkers met inhoudelijke expertise krijgen toegang tot het LCMS via een licentie.

³² Onder operationele en logistieke zelfredzaamheid wordt verstaan: de hoeveelheid en aard van operationele en logistieke middelen die het mogelijk maken om gedurende een vereiste tijdsduur crisisbestrijding zelfstandig uit te voeren.

- De behoefte aan zorg voor medewerkers die ingezet zijn of worden in de crisisorganisatie inventariseren en organiseren;
- Het in beeld houden van de duurzame inzetbaarheid van mensen en middelen in de crisisorganisatie en dit op tactisch niveau en bestuurlijk-strategisch niveau bespreekbaar maken bij langdurige crises;
- Het coördineren van bijstandsaanvragen. Het [Handboek bijstand waterschappen](#) is voor het proces resource management van de crisisorganisatie van WSHD van toepassing.

Verantwoordelijkheid Resource management

Resource management is één van de kerntaken van iedere leidinggevende in de crisisorganisatie. Op basis van scenario's wegen leidinggevend continu de benodigde acties en de daarvoor benodigde resources af. Komt men tekort, dan wordt opgeschaald of wordt bijstand aangevraagd. Moet men langer door, dan wordt logistiek en aflossing geregeld.

6 Crisispartners

6.1 Samenwerking crisispartners

Tijdens een crisis, ramp of (langdurige, voorzienbare, dreigende of flits-) crisis zijn er verschillende partners die een rol hebben binnen de crisisbeheersing. Waterschap Hollandse Delta (WSHD) werkt samen met deze partners bij de preparatie, uitvoering en nafase van crisisbeheersing. WSHD onderhoudt contact met zijn partners om kennis uit te wisselen, met als doel een veerkrachtige samenwerking tot stand te brengen. In bijlage 2 staat een overzicht van alle crisispartners waarmee WSHD samenwerkt. Het waterschap heeft afspraken gemaakt met de crisispartners over hoe zij geïnformeerd worden in de preparatie, uitvoering en nafase.

6.2 Samenwerking op planvorming

In het crisisplan wordt de afstemming op crisisplannen en voor het waterbeheer van belang zijnde rampbestrijdingsplannen, vastgesteld voor het gebied waarin de waterstaatswerken zijn gelegen, gewaarborgd³³.

Het waterschap werkt samen met andere instanties en deskundigen op het gebied van crisisbeheer bij het ontwikkelen van de plannen, door:

- Overleg over het ontwerp van het crisisplan met de provincie, veiligheidsregio's, omliggende waterbeheerders en gemeenten;
- Het informeren van betrokken overheden, instanties en particulieren over de waterstaatkundige risico's;
- Deelname aan gemeentelijke en regionale overleggen.

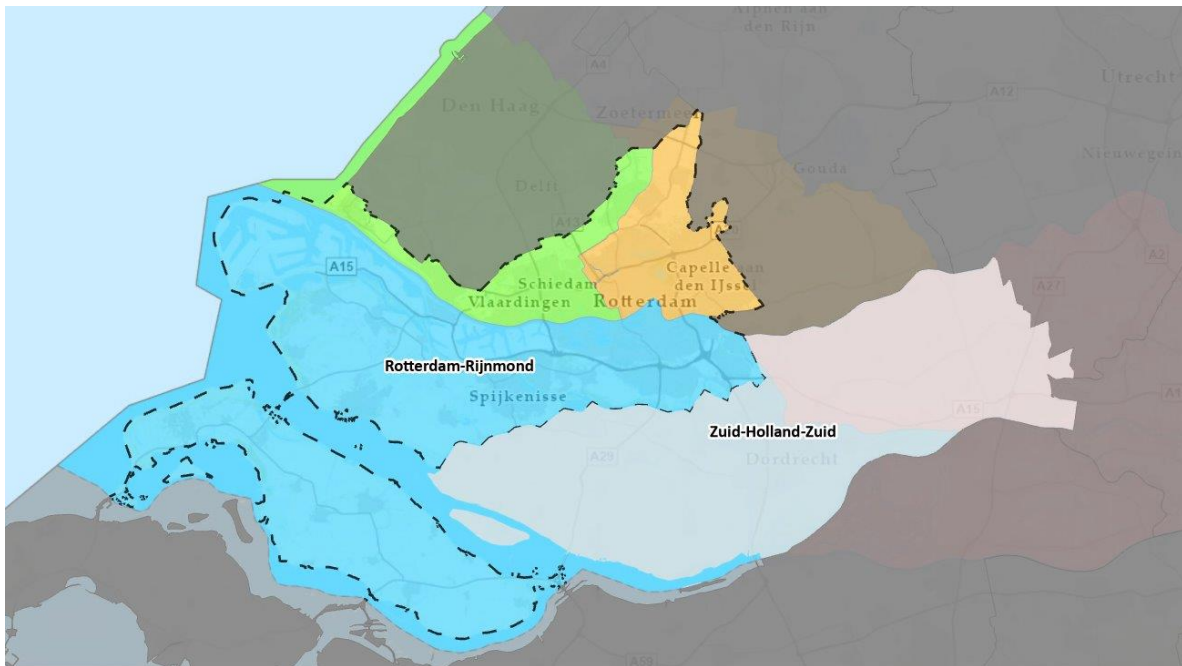
Convenanten veiligheidsregio's

Met de veiligheidsregio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid zijn afspraken gemaakt over de samenwerking bij (boven)regionale incidenten en crises. Deze afspraken staan in de convenanten van de veiligheidsregio's met de waterschappen. In deze convenanten staan afspraken over:

- Bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordiging;
- Planvorming: onderling afstemmen van plannen;
- Oefenen: onderling afstemmen van oefenprogramma's;
- Daadwerkelijke inzet in de respons fase: afvaardiging van liaisons op alle niveaus.

Voor het ramptype 'overstromingen' zijn tussen waterbeheerders afspraken gemaakt over (regionale) coördinatie en eventuele vertegenwoordiging in de veiligheidsregio's. Zie hiervoor het [Landelijk crisisplan Hoogwater en Overstromingen](#). Afspraken zijn ook gemaakt voor "Droogte" [Landelijke draaiboek waterverdeling en droogte](#).

³³ Artikel 19.14 2. Het calamiteitenplan wordt afgestemd op de voor het betrokken gebied vastgestelde crisisplannen, bedoeld in artikel 16 van de Wet veiligheidsregio's, en rampbestrijdingsplannen, bedoeld in artikel 17 van die wet.

Figuur 7. De veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond heeft drie waterschappen in zijn regio. Groen: Hoogheemraadschap van Delfland, oranje: hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard, blauw waterschap Hollandse Delta

6.3 Bijstandsverlening waterschappen

De waterschappen realiseren een landelijke crisisorganisatie als onderdeel van een landelijk dekkend stelstel³⁴. Daarin is samen met de crisispartners als het WMCN professioneel de volgende onderdelen geborgd:

- De liaisons rol waterschap;
- Bijstand waterschap hulpteam (WHT);
- Bovenregionale/ beheergebied overstijgende en landelijke crisiscoördinatie;
- Informatiedeling bij grote crises vanuit één loket/crisiscentrum.

Waterschap Hollandse Delta (WSHD) kan tijdens een crisis of ramp een beroep doen op het [Waterschap Hulp Team](#) (WHT) voor extra inzet van mensen en middelen. Het aanvragen van bijstandsverlening is een taak voor resource management, zie paragraaf 5.6.

7 Nafase

De nafase staat in het teken van herstel en nazorg. Het is het geheel aan processen die na een crisis op de langere termijn spelen. Het gaat over het reactiveren van het dagelijks leven en in geval van catastrofale schade om het opnieuw opbouwen van een samenleving met een acceptabel dienstniveau.

Taken Nafase

- Welke materiële schade is aangericht en op welke wijze deze al dan niet zal (kunnen) worden hersteld en vergoed;
- Welke medewerkers medische en/of psychosociale hulp nodig hebben;
- Het evalueren;
- Publieke en politieke discussies en verantwoording over het optreden van de crisisorganisatie.

³⁴ De Unie van waterschappen heeft een visie gesteld [Visie crisisbeheersing waterschappen 2023-2030](#)

De nafase start tijdens een crisis. Na de afschaling van de crisis of zoveel eerder als noodzakelijk, neemt de coördinator Nafase de coördinatie over. Het doel is een soepele overgang en informatieoverdracht. De onderwerpen die onder de nafase vallen zijn:

- Overdracht van verantwoordelijkheden;
- Instellen van een informatie- en adviescentrum;
- Schadeafhandeling;
- Herstel;
- Zorg voor eigen personeel (Nazorg);
- Evalueren, zie 10.4;

7.1 Instellen van een informatie- en adviescentrum

	Wat	Wie
1	Beoordelen of <u>psychosociale nazorg</u> aan medewerkers of vrijwilligers van het waterschap moet worden verleend, en zo ja, wie daarvoor gaat zorgen.	Personeelszaken/ Bedrijfsarts
2	Beoordelen of <u>juridische bijstand</u> en/of andere bijstand noodzakelijk is.	Personeelszaken/ Bedrijfsarts
3	Beoordelen of <u>schade</u> aan waterkeringen, watersystemen, wegen of waterketen is ontstaan, of het waterschap die schade moet (laten) <u>herstellen</u> , en wie dat dan gaat doen.	Assetteam en Beheer en Onderhoud
4	Nader inventariseren en/of afdoen van lopende en aanvullende <u>vragen</u> , <u>klachten</u> en <u>opmerkingen</u> die bij het <u>klant contact center (KCC)</u> zijn binnen gekomen.	Afdeling Klant en Contact
5	Nader inventariseren en/of afdoen van <u>schadeclaims</u> .	Juridische Zaken
6	Nader inventariseren en/of afdoen van <u>bestuurlijke vragen en wensen</u> .	Strategie en Beleid
7	Nader inventariseren en/of afdoen van <u>verzoeken om informatie</u> van: - bevolking; - bedrijven; - pers & media; - specifieke doelgroepen.	Afdeling Klant en Contact
8	Opdracht geven tot bestuurlijke en ambtelijke <u>evaluatie</u> van de bestrijding en werking van waterkeringen, watersystemen, wegen en waterketen. Daarbij vaststellen van opdrachtbeschrijving voor uitvoering evaluatie.	Afdelingshoofd van teams crisisbeheersing
9	Beoordelen of <u>informatiebijeenkomsten</u> wel/niet in samenwerking met gemeente(n) en/of veiligheidsregio('s) voor bewoners en bedrijven (agrariërs) in getroffen gebieden moeten worden georganiseerd.	Coördinator Nafase
10	Herprioriteren lopende werkzaamheden	Directie

Tabel 2: Checklist nafase instellen van een informatie- en adviescentrum

7.2 Schadeafhandeling

Binnen het proces Nafase is de afhandeling van schade een belangrijk onderdeel. Onduidelijkheid over schadeafhandeling kan voor veel onrust en onzekerheid zorgen onder de getroffen. Vaak bestaat er grote druk om snel tot afhandeling over te gaan om zowel getroffen als verzekeraars uit deze onzekerheid te halen. Team Juridische zaken is verantwoordelijk voor de schadeafhandeling. Het is dan ook essentieel dat deze afdelingen zo snel als mogelijk worden betrokken.

Voor een goede schadeafhandeling is taxatie noodzakelijk. Echter, te snelle taxatie kan betekenen dat nog niet alle schade bekend is. Met andere woorden: een goede schadeafhandeling moet zorgvuldig gebeuren en kost daarmee tijd. Van belang is dat al tijdens de bestrijding van de crisis informatie wordt verzameld en een logboek wordt bijgehouden, zodat achteraf kan worden gereconstrueerd wat er zich precies heeft afgespeeld.

Op nationaal niveau bestaat de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen. Op basis van deze wet kunnen in voorkomende gevallen gedupeerden een (beperkte) tegemoetkoming krijgen in de schade en kosten. Let op! Ingeval van een ramp niet te snel afschalen, omdat alleen

aanspraak kan worden gemaakt op de Wet tegemoetkoming zware rampen en ongevallen als er sprake is van een ramp. Zodra is afgeschaald vervalt deze route.

Voor wat betreft schadeafhandeling kan Hollandse Delta te maken krijgen met twee situaties:

- Derden stellen Hollandse Delta aansprakelijk;
- Hollandse Delta verhaalt kosten op derden.

Derden stellen Hollandse Delta aansprakelijk

Als gevolg van waterstaatkundige crisis kunnen derden schade ondervinden. In die gevallen kan Hollandse Delta – al dan niet terecht – geconfronteerd worden met schade, bijvoorbeeld bij ernstige wateroverlast. Voor die aansprakelijkheid op grond van onrechtmatig handelen heeft Hollandse Delta een WA-verzekering.

Hollandse Delta heeft ook een Verordening Schadevergoeding. Deze verordening regelt het vergoeden van schade als gevolg van rechtmatig handelen van Hollandse Delta, bijvoorbeeld bij peilbesluiten en kadeverbetering.

Bij crisis is deze regeling niet aan de orde. Voor deze gevallen geldt dat de team Juridische Zaken verantwoordelijk is voor de schadeafhandeling.

Hollandse Delta verhaalt kosten op derden

Handelend optreden tijdens een crisis brengt kosten met zich mee. Bijvoorbeeld arbeidsloon van eigen personeel, reinigingskosten, bergingskosten, herstelkosten en kosten van gebruikt materieel en materiaal. Hierbij gelden de volgende aandachtspunten:

- Eerst moet de veroorzaker van een crisis zelf in de gelegenheid worden gesteld afdoende maatregelen te nemen;
- Gebeurt dat niet of onvoldoende dan moet de veroorzaker er op gewezen worden dat Hollandse Delta op kosten van de veroorzaker maatregelen gaat treffen;
- De kosten kunnen alleen op de overtreder worden verhaald als Hollandse Delta kan aantonen dat deze in redelijkheid zijn gemaakt;
- Ook hier geldt dat zo snel als mogelijk team Juridische Zaken wordt ingeschakeld.

7.3 Herstel

Hieronder worden de (bouwkundig herstel) activiteiten verstaan die noodzakelijk zijn om de Hollandse Delta taken weer 'normaal' te kunnen uitvoeren.

7.4 Nazorg

Nazorg richt zich op de ondersteuning en zorg aan getroffen en verwanten. Een crisissituatie heeft impact. Soms is hiervoor medische zorg of professionele ondersteuning nodig. Wanneer nodig biedt waterschap Hollandse Delta professionele ondersteuning aan bij de verwerking van de fysieke en/of mentale belasting van eigen medewerkers tijdens crisisbestrijding.

Zorg voor eigen personeel. Hierbij geldt:

- Het aanbieden van nazorg is een verantwoordelijkheid voor de werkgever;
- Het gebruik maken hiervan is een keuze van de medewerker;
- Het eerste opvanggesprek is een verantwoordelijkheid voor de direct leidinggevende (lijnorganisatie), daarna kan gekozen worden voor een traject met een vertrouwenspersoon of bedrijfsmaatschappelijk werker.

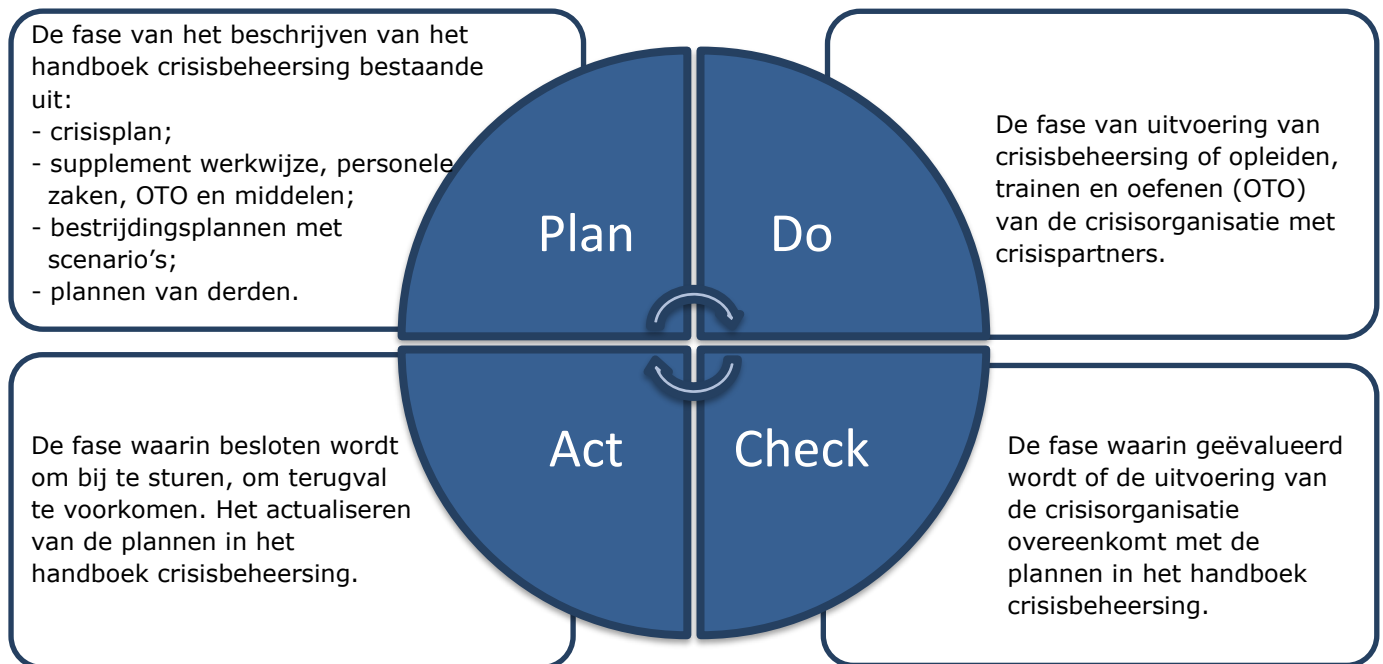

8 Kwaliteitsborging

Waterschap Hollandse Delta (WSHD) borgt de kwaliteit van de crisisorganisatie door het integraal toepassen van de Plan-Do-Check-Act cyclus³⁵ voor plannen, opleidingen, trainingen en oefeningen, evalueren en leren.

8.1 PDCA-cyclus

WSHD wil lering trekken uit eerdere ervaringen, om ervoor te zorgen dat wat afgesproken is, ook nagekomen wordt. Daarmee is WSHD een lerende en steeds verbeterende organisatie.

8.2 Beheer planvorming

De basis voor de crisisbeheersing wordt gevormd door de plannen in het Handboek Crisisbeheersing. Om de plannen actueel te houden heeft WSHD planbeheerders aangesteld, zie supplement Werkwijze.

8.2.1 Beleidskaders voor beheer planvorming

- Het Handboek Crisisbeheersing wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van wijzigingen in wet- en regelgeving, leerpunten uit oefeningen, risico's uit de bedrijfswaardematrix, opgetreden crises en relevante interne en externe (crisispartners) ontwikkelingen;
- De plannen worden toegepast bij optredende crisis, trainingen en oefeningen;
- Het ontwerp³⁶ van het crisisplan (in de wet genoemd calamiteitenplan) wordt vastgesteld door het college;
- Het definitieve crisisplan wordt vastgesteld door de Verenigde Vergadering;
- Het actualiseren van wettelijke kaders (hoofdstuk 2) en beleidskaders (hoofdstuk 8) in het crisisplan wordt vastgesteld door het college;
- Het herzien en actualiseren van een bestrijdingsplan wordt vastgesteld door het directieteam;
- Het herzien of actualiseren van een supplement wordt vastgesteld door de secretaris-directeur;

³⁵ Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) artikel 3.15; bevat een overzicht van hoe de waterbeheerder de kwaliteit van de calamiteitenorganisatie waarborgt.

³⁶ Omgevingswet artikel 19.15: De besturen van de veiligheidsregio's waarin de waterstaatswerken liggen, worden in de gelegenheid gesteld hun zienswijze over het ontwerp van het calamiteitenplan naar voren te brengen.

8.3 Opleiden, trainen en oefenen

Waterschap Hollandse Delta (WSHD) heeft de wettelijke plicht³⁷: *“zorg te dragen voor het houden van oefeningen³⁸, om goed voorbereid te zijn op crisis en de nodige ervaringen in het werken met het crisisplan, in het doeltreffend optreden bij (dreigend) gevaar voor waterstaatswerken.”*

Om slagvaardig te kunnen handelen bij crises, zijn de leden van de crisisorganisatie vakbekwaam en worden oefeningen in samenwerking met onze crisispartners gehouden³⁹. Om aan de plichten te voldoen worden medewerkers opgeleid, getraind en geoefend (OTO) in het optreden tijdens crises. De werkwijze in vakbekwaamheid staat beschreven in het [supplement OTO](#).

8.3.1 Beleidskaders voor opleiden, trainen en oefenen (OTO)

- De crisisorganisatie sluit aan bij trainingen en oefeningen van crisispartners om de samenwerking te versterken, bijv. bij de systeemtest van de veiligheidsregio;
- De opleidingen, trainingen en oefeningen (OTO) activiteiten worden in een jaarplan opgesteld op basis van de behoefte van medewerkers en evaluaties van opschalingen en oefeningen;
- OTO-activiteiten worden doelmatig ingezet, dragen bij aan de realisatie van de visie, de doorontwikkeling (PDCA) van de crisisorganisatie en worden geëvalueerd;
- Bij alle OTO-activiteiten wordt gewerkt met gecertificeerde trainers om de kwaliteit te waarborgen;
- OTO-activiteiten worden gezamenlijk met de Regio West waterschappen en inliggende veiligheidsregio's georganiseerd;
- Op aanvraag zal het waterschap aanwezig zijn bij OTO- activiteiten van crisispartners;
- Het vervullen van een rol in de crisisorganisatie is onderdeel van het goede gesprek tussen de medewerker en de leidinggevende;
- Medewerkers met een rol in de crisisorganisatie nemen deel aan de OTO-activiteiten die hen voorbereiden op deze rol. Wanneer relevant kan ook gebruik worden gemaakt van opleidingen en trainingen binnen de reguliere organisatie om competenties en vaardigheden te ontwikkelen;
- Waterschap Hollandse Delta heeft jaarlijks financiële middelen en uren beschikbaar gesteld voor het opstellen, uitvoeren, evalueren en bijstellen van het OTO jaarplan;
- Waterschap Hollandse Delta test regelmatig de crisisorganisatie op één van de scenario's samen met zijn crisispartners.

8.4 Evalueren en Leren

Evalueren

Het evalueren van de crisisorganisatie is om te leren van de gebeurtenissen. Om in staat te zijn de geleerde lessen bij een volgende crisis toe te passen. Het evalueren van opschaling is wettelijk verplicht op grond van de omgevingswet en een basiseis van de zorgplicht Waterveiligheid voor primaire waterkeringen⁴⁰. Een evaluatie leidt tot aanbevelingen gericht op het aanpassen van de plannen, procedures en het OTO-jaarplan voor medewerkers. Bij evaluaties richt WSHD zich niet alleen op de aanpak van een voorbij crisis, maar op reeksen van crises. Om zo de 'lessons learned' voor crisismanagement in de toekomstig te kunnen bepalen⁴¹.

Het evalueren heeft drie doelen:

1. (publieke) verantwoording over de werking van de crisisbeheersingsprocessen;
2. Het optimaliseren van de (crisis)organisatie;
3. Analyse van de impact van de crisis op de normale bedrijfsvoering.

³⁷ Omgevingswet artikel 19.14 (calamiteitenplan beheer waterstaatswerken) De beheerder zorgt voor het houden van oefeningen om doeltreffend te kunnen optreden bij gevaar voor waterstaatswerken. Hij stelt voor de waterstaatswerken een calamiteitenplan vast, dat voldoet aan bij algemene maatregel van bestuur gestelde regels.

³⁸ Artikel 3.15 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Om goed voorbereid te zijn op calamiteiten houdt de waterbeheerder periodiek oefeningen. Hierdoor krijgt de beheerder de nodige ervaringen in het werken met het calamiteitenplan en met het optreden tijdens een gevaarsituatie.

³⁹ Waterbeheerprogramma WSHD 2022-2027

⁴⁰ <https://www.ilent.nl/onderwerpen/hogewaterveiligheid/toezicht-op-zorgplicht-primaire-waterkeringen>

⁴¹ (bron J. Wolbers)

Met de regio west waterschappen is afgesproken dat de waterschappen met of bij elkaar evalueren. De waterschappen beschikken over een pool van opgeleide evaluatoren. Ook zijn de evaluatoren inzetbaar als waarnemer bij oefeningen. De regio west waterschappen bestaan naast WSHD uit:

8.4.1 Beleidskaders voor evalueren

- Van iedere opschaling wordt een evaluatie met aanbevelingen opgeleverd. Ook kan een opdracht van het waterschap zijn om niet opgeschaalde gebeurtenissen te evalueren;
- Opschalings worden geëvalueerd op het proces crisisbeheersing, op de inhoud van het scenario en op de samenwerking met crisispartners;
- De evaluatie wordt door een evaluator uitgevoerd. De evaluator kan een afweging maken of en op welke manier (betrokken) derden meewerken aan de evaluatie;
- De evaluator formuleert een opdrachtoomschrijving (bijlage 3) in afstemming met de hoogst opgeschaalde leidinggevende van het crisisteam, de assetmanager(s) van het getroffen scenario en (coördinerend) adviseur crisisbeheersing;
- Evaluaties worden gedeeld met betrokkenen en crisispartners, om kennis te delen en van elkaar te leren;
- Aanbevelingen voor coördinatiefase 1, 2, 3 en 4 worden, indien gevraagd, voor de (publieke) verantwoording ter kennisname aangeboden aan het directieteam, het college en de Verenigde Vergadering, Gedeputeerde Staten van de provincie;
- Het directieteam is bevoegd te beslissen over het delen van evaluaties met bestuur en/of derden.

Leren

Belangrijk voor betrokkenen is het 'leren van' ervaringen, trainingen en oefeningen in crisisbeheersing. Het leren heeft als doel de effecten van een crisis in de toekomst te beperken. Met die reden worden opschalingen ook op de inhoud van het scenario geëvalueerd. De geleerde lessen worden gekoppeld aan de jaarlijkse actualisatie van de planvorming en geïmplementeerd in de OTO activiteiten.

Leren draagt op deze manier bij aan het corrigeren van disfunctionele processen en het faciliteren van een reflectieproces op de crisismanagement praktijk. Daarnaast heeft het leren ook een sterke symbolische waarde, omdat organisaties na een crisis onder publieke druk moeten aantonen dat ze geleerd hebben van falen⁴².

8.4.2 Beleidskaders voor leren

- Aanbevelingen worden uitgeschreven tot concrete acties en gekoppeld aan een actiehouders;
- Actiepunten worden bij eerste volgende actualisatie van het handboek crisisbeheersing geïmplementeerd, tenzij anders besloten.

⁴² (Stern, 1997; Broekema, 2016)

BIJLAGE 1   Wettelijke kaders voor het waterschap

In deze bijlage staan alle relevante wetten waar het waterschap tijdens crises mee te maken kan krijgen.

OMGEVINGSWET - [Geconsolideerde teksten omgevingswet](#)

HOOFDSTUK 4 ALGEMENE REGELS OVER ACTIVITEITEN IN DE FYSIEKE LEEFOMGEVING

- Artikel 4.1 (decentrale regels over activiteiten)

HOOFDSTUK 10 GEDOOGPLICHTEN

• AFDELING 10.2 GEDOOGPLICHTEN VAN RECHTSWEGE

- Artikel 10.2 (gedoogplichten wegen en waterstaatswerken)
- Artikel 10.3 (gedoogplichten waterbeheer)
- Artikel 10.4 (informatieplicht voorgenomen activiteiten)
- Artikel 10.5 (bevoegdheid tot betreden plaatsen)
- Artikel 10.6 (gedoogplichten Wet milieubeheer)
- Artikel 10.8 (gedoogplichten Spoorwegwet en Wet lokaal spoor)
- Artikel 10.10a (gedoogplicht maatregelen toevalsvondst van verontreiniging op of in de bodem)
- Artikel 10.10b (gedoogplicht natuurgebieden)
- Artikel 10.10c (gedoogplicht voorbereiding landinrichting)
- Artikel 10.10e (gedoogplicht verrichten werkzaamheden instructie)
- Artikel 10.10g (gedoogplichten tijdelijk in gebruik gegeven percelen)
- Artikel 10.10h (gedoogplichten voorbereidende werkzaamheden onteigening)

HOOFDSTUK 19 BEVOEGDHEDEN IN BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN

• AFDELING 19.0 BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN

- Artikel 19.0 (bijzondere omstandigheden in de fysieke leefomgeving)

• AFDELING 19.1 ONGEWOON VOOVAL

- Artikel 19.1 (begripsbepalingen en toepassingsbereik afdeling 19.1)
- Artikel 19.2 (aanwijzing en afstemming bevoegd gezag)
- Artikel 19.3 (doormeldings- en informatieplicht bevoegd gezag)
- Artikel 19.4 (veroorzaker verplichten tot treffen van maatregelen)
- Artikel 19.5 (bevoegdheid tot treffen van maatregelen)
- Artikel 19.6 (kostenverhaal getroffen maatregelen)
- Artikel 19.7 (onderzoek oorzaak en voorkomen herhaling)

• AFDELING 19.2 ARCHEOLOGISCHE TOEVALSVONDST VAN ALGEMEEN BELANG

- Artikel 19.8 (aanwijzing en afstemming bevoegd gezag)
- Artikel 19.9 (taken en bevoegdheden bij een archeologische toevalsvondst van algemeen belang)
- Artikel 19.9a (toepassingsbereik afdeling 19.2a)
- Artikel 19.9b (aanwijzing en afstemming bevoegd gezag; doormeldings- en informatieplicht bevoegd gezag)
- Artikel 19.9c (treffen van tijdelijke beschermingsmaatregelen)
- Artikel 19.9d (kostenverhaal getroffen maatregelen)

• AFDELING 19.3 ALARMERINGSWAARDEN

- Artikel 19.10 (vaststelling van alarmeringswaarden en informatieplicht)
- Artikel 19.11 (informatie of waarschuwing bij overschrijding alarmeringswaarden)

• AFDELING 19.4 GEVAAR VOOR WATERSTAATSWERKEN

- Artikel 19.13 (begripsbepaling en toepassingsbereik afdeling 19.4)
- Artikel 19.14 (calamiteitenplan beheer waterstaatswerken)
- Artikel 19.15 (maatregelen beheerder bij gevaar voor waterstaatswerken)
- Artikel 19.16 (instructiebesluit bij gevaar voor waterstaatswerken)
- Artikel 19.17 (in- en buitenwerkingstelling regulering bij schaarste)
- Artikel 19.18 (regulering prioritering uitvoering projecten bij schaarste)
- Artikel 19.19 (defensie)

- **AFDELING 19.5 BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN**

- Artikel 19.17 (in- en buitenwerkingstelling regulering bij schaarste)
- Artikel 19.18 (regulering prioritering uitvoering projecten bij schaarste)
- Artikel 19.19 (defensie)

Besluit kwaliteit leefomgeving - [artikel 3.15](#) (calamiteitenplannen)

- **AFDELING 3.3 BEHEER VAN WATERSYSTEMEN EN RISICOBEOORDELING
Huishoudelijke leidingnetten drinkwater**

- Artikel 3.12 (aanwijzing rijkswateren peilbesluit)
- Artikel 3.14 (rangorde bij waterschaarste)
- Artikel 3.15 (calamiteitenplannen)
- Artikel 3.15a (risicobeoordeling en risicobeheer onttrekkingsgebieden waterwinning)
- Artikel 3.15b (risicobeoordeling en maatregelen huishoudelijke leidingnetten)

Optreden door hoger gezag bij gevaar

Rijk en provincies beschikken bij calamiteiten over instructie- en indeplaatsstredingsbevoegdheden richting het waterschap. Deze bevoegdheden kunnen worden uitgeoefend als het bestuur van een waterschap bij gevaar voor waterstaatswerken zelf niet of niet voldoende optreedt.

Gedeputeerde Staten (of bij spoed, de Commissaris van de Koning) en de betrokken Minister kunnen het waterschapsbestuur een instructie geven. Dit staat in artikel 19.16 van de Omgevingswet. Het Rijk geeft alleen een instructie aan het waterschapsbestuur als de provincie naar zijn oordeel ten onrechte of niet voldoende gebruikmaakt van haar bevoegdheid om instructies te geven aan het waterschap.

Het Rijk kan ook instructies geven aan Gedeputeerde Staten (zie artikel 2.34, lid 3 Omgevingswet). Als het waterschap niet tijdig of onvoldoende uitvoering geeft aan de instructie, kan zowel Gedeputeerde Staten als Rijkswaterstaat in de plaats treden van het waterschapsbestuur. Gedeputeerde Staten of Rijkswaterstaat neemt dan zelf de nodige maatregelen om het gevaar te keren. Die bevoegdheid staat in artikel 2.36 van de Omgevingswet.

Overgangsrecht voor aanwijzingen, calamiteitenplannen en andere besluiten om aan de bijzondere overheidstaak te voldoen, is geregeld in de artikelen 4.54, 4.55, 4.67 en 4.69 tot en met 4.71 van de Invoeringswet Omgevingswet.

Waterschapswet - [artikel 96: Bijzondere bevoegdheden Dijkgraaf](#)

Gemeentewet - [artikel 175 en 176](#)

Wet veiligheidsregio's

Deze wet regelt onder andere dat het regionale bestuur een coördinerende rol vervult bij de bestrijding van rampen en de beheersing van een crisis door zowel afstemming tussen partners binnen de veiligheidsregio als daarbuiten te organiseren en faciliteren. In artikel 5 wordt gesteld dat de burgemeester het opperbevel heeft in geval van een ramp of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan. Degenen die aan de bestrijding van een ramp deelnemen, staan onder zijn bevel.

- Artikel 5 opperbevel burgemeester bij rampen
- Artikel 14 beleidsplan
- Artikel 15 risicoprofiel
- Artikel 16 crisisplan
- Artikel 17 rampbestrijdingsplan
- Artikel 39 lid 1
- Artikel 48

Provinciewet - artikel 182

Bij deze aanwijzingsbevoegdheid gaat het om samenwerking tussen de verschillende decentrale organen, zoals de voorzitters, de andere burgemeesters en ook bijvoorbeeld de aanvullende betrokkenheid van andere partners, zoals de dijkgraaf van een waterschap.

Onteigeningswet (titel III) onteigening bij watersnood

Bij watersnood kan het dagelijks bestuur, de dijkgraaf en daarvoor aangewezen leden van het dagelijks bestuur, de waterkering van een ander ogenblikkelijk in bezit nemen als dat volstrekt noodzakelijk is.

Onder watersnood wordt niet alleen verstaan doorgebroken of overstroomde dijken, maar ook dringend of dreigend gevaar voor doorbraak of overstroming. Het besluit tot inbezitneming moet zo spoedig mogelijk in het openbare register worden ingeschreven. Het eigendom gaat onmiddellijk op het waterschap over vrij van alle lasten en rechten.

Wrakkenwet (de artikelen 1 t/m 11); Ruimen van vaartuigen (wrakken)

Vaartuigen of overblijfselen daarvan kunnen door het dagelijks bestuur worden geruimd zonder voor de schade aan het vaartuig of zaken aan boord van het vaartuig aansprakelijk te kunnen worden gesteld. Voorwaarde is dat het vaartuig in of op een waterstaatswerk aanwezig is. Het besluit dat het ruimen noodzakelijk is, wordt ter plaatse van het vaartuig, of in de directe omgeving daarvan, bekend gemaakt. Indien mogelijk wordt het besluit ook bekend gemaakt aan de schipper of een andere vertegenwoordiger van het vaartuig. De bekendmaking van het tijdstip van daadwerkelijk ruimen van het vaartuig wordt ten minste 48 uur van tevoren bekend gemaakt.

Aanbestedingswet 2012 (§ 2.2.1.7.) Een-op-een gunnen bij dwingende spoed

Bij onvoorziene en niet aan het waterschap te wijten gebeurtenissen kan het dagelijks bestuur gebruik maken van de in de Aanbestedingswet 2012 genoemde 'Onderhandelingsprocedure zonder aankondiging' (één-op-één gunnen). Voorwaarde is wel dat door dwingende spoed de termijnen van de reguliere aanbestedingsprocedures (inclusief de daarbij behorende termijnen) niet kunnen worden gevolgd.

Ambtsinstructie van de Commissaris van de Koning (artikel 2)

De commissaris geeft aanwijzingen met betrekking tot de wijze waarop wordt samengewerkt tijdens calamiteiten. De functionarissen zijn verplicht de aanwijzingen op te volgen. Onze Minister wie het aangaat kan de aanwijzingen ongedaan maken.

Wet taken meteorologie en seismologie (Wet tms)

Per 1-1-2016 is deze wet in werking getreden. Het wetsvoorstel regelt de overheidszorg op het gebied van meteorologie en seismologie en overige geofysische terreinen. In de uitvoeringsregelgeving die onder deze wet zit, is o.a. geregeld dat bestuursorganen verplicht zijn om diensten (op het terrein van meteorologie, seismologie of andere geofysische terreinen) bij het KNMI af te nemen "indien sprake is van werkelijk maatschappij-ontwrichtend weer, of calamiteiten waarbij het weer een belangrijke rol speelt". Het Rijk wil daarmee regelen dat uniforme informatie wordt verstrekt door één autoriteit als er sprake is van extreme omstandigheden.

Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (artikel 700)

Als het waterschap kosten heeft gemaakt, kan conservatoir beslag worden gelegd om meer financiële zekerheid te hebben. Het beslag "bevriest" de goederen waarop het is gelegd. Die kunnen dan niet meer worden verplaatst of verkocht. Zo blijven ze ter beschikking van het waterschap, ongeacht hoelang de procedure duurt. Het beslag wordt gelegd door een deurwaarder, die een gerechtelijke verklaring uitbrengt met daarin een omschrijving van wat onder het beslag valt.

Dat kan een bankrekening zijn, een auto of een huis, maar ook een vordering die de veroorzaker heeft op een andere partij. Op alle goederen kan beslag worden gelegd, zolang het maar een economische waarde heeft.

Waterschap verordening waterschap Hollandse Delta – algeheel verbod bij calamiteiten (artikel 1.1.9.2)

Het bestuur kan onder bijzondere omstandigheden diverse handelingen verbieden. Bijvoorbeeld het onttrekken van (grond)water.

Cao Werken voor waterschappen 2023 – verplicht verrichten (andere) werkzaamheden (artikel 2.5, lid 2)

Bij bijzondere omstandigheden is het soms noodzakelijk om medewerkers in te schakelen voor werkzaamheden die zij gewoonlijk niet verrichten.

“De werkgever kan de werknemer tijdelijk verplichten om in het belang van de organisatie:

a. niet tot zijn functie behorende werkzaamheden te verrichten of tijdelijk een andere functie waar te nemen; of

b. werkzaamheden te verrichten buiten de voor hem vastgestelde werktijden. Dit geldt alleen als deze werkzaamheden geen bijzondere functie-eisen met zich meebrengen of als de geschiktheid voor de bijzondere functie-eisen al is vastgesteld.”

Basiseisen zorgplicht

Het [Kader Zorgplicht Primaire Waterkeringen](#)⁴³ en de ‘basiseisen uitvoering zorgplicht primaire waterkeringen’ valt hieronder.

Calamiteitenzorg *

Werkwijze & Planning (= plan & do) - Risicoanalyse: afwegingskader	<ul style="list-style-type: none"> - Calamiteitenorganisatieplan - Calamiteitenplan - Calamiteitenbestrijdingsplan - Calamiteitenoefeningen - Landelijk draaiboek hoogwater en overstromingen 	<ul style="list-style-type: none"> - Beleidsplan Crisisbeheersing van het DCC I&M [RWS] - Beleidskader Crisisorganisatie Rijkswaterstaat [RWS] - Landelijk format calamiteitenbestrijdingsplannen [RWS] - Leidraad calamiteitenbestrijdingsplan [RWS]
Resultaten: vastleggen, beheren en gevolg geven (= check & act)	Evaluatie van optreden en verder handelen bij gevaar voor waterstaatswerken (noodmaatregelen)	<ul style="list-style-type: none"> - geen bekend

In het verlengde hiervan vormt ook het Waterbeheerprogramma WSHD 2022-2027 het kader van het crisisplan. Hierin staat dat de crisisorganisatie wordt ingezet wanneer er sprake is van een (dreigende) crisis en dat deze in staat is de crisis adequaat, effectief en efficiënt te bestrijden. Hollandse Delta doet dit samen met partners, zoals gemeenten, veiligheidsregio's en andere waterschappen.

⁴³ * Op grond van artikel 174 kan de minister indien een waterschap niet of niet voldoende optreedt bij gevaar voor een primaire waterkering aanwijzingen geven aan het waterschap of eventueel daarin zelf voorzien. Net als bij artikel 174 kan toepassing van de interventiebevoegdheid van 174 alleen plaatsvinden in buitengewone omstandigheden. Dat wil zeggen een situatie waarin gevaar bestaat voor een waterstaatswerk (i.c. primaire kering) (zoals extreem hoog water) en waarin normale bevoegdheden niet toereikend zijn. Het betreft hier dus noodmaatregelen van het waterschap met interventiebevoegdheid van de minister

BIJLAGE 2   Overzicht crisispartners

Waterbeheerders

Hoogheemraadschap van Delfland

Buurwaterschap ten noordwesten van WSHD, samenwerkingspartner in de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, en in het Platform Samenwerking Crisisbeheersing waterschappen in de regio West Nederland, en in het Regionaal Droogte Overleg Midden en West Nederland.

Via gemaal Winsemius aan het Brielse Meer kan het Hoogheemraadschap van Delfland zoet water uit het Brielse Meer naar Delfland transporteren. De Overeenkomst Zoetwaterleverantie Brielse Meer 2019 is hierop van toepassing.

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Buurwaterschap ten noordoosten van WSHD, samenwerkingspartner in de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, in het Platform Samenwerking Crisisbeheersing waterschappen in de regio West Nederland, en in het Regionaal Droogte Overleg Midden en West Nederland.

Waterschap Rivierenland

Buurwaterschap ten oosten van WSHD en samenwerkingspartner van WSHD in de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid.

Waterschap Brabantse Delta

Buurwaterschap ten zuidoosten van WSHD en samenwerkingspartner van WSHD bij het Inzetprotocol Waterberging Volkerak Zoommeer en het Regionaal Droogte Overleg Zuid West Nederland.

Waterschap Scheldestromen

Buurwaterschap ten zuiden van WSHD en samenwerkingspartner van WSHD bij het Inzetprotocol Waterberging Volkerak Zoommeer en het Regionaal Droogte Overleg Zuid West Nederland.

Rijkswaterstaat West-Nederland-Zuid

Dienst van Rijkswaterstaat waarmee WSHD samenwerkt bij de veiligheidsregio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid, bij hoogwaterberichtgeving in het Benedenrivierengebied, bij het Inzetprotocol Waterberging Volkerak Zoommeer, bij het Regionaal Droogte Overleg Midden en West Nederland en bij het monitoringsprogramma van zoutindringing en stroomgeulen in het Benedenrivierengebied.

Rijkswaterstaat Kust en Delta

Dienst van Rijkswaterstaat waarmee WSHD samenwerkt bij het Inzetprotocol Waterberging Volkerak Zoommeer, bij het Regionaal Droogte Overleg Zuid West Nederland en bij het Blauwalgberaad van de gemeente Goeree-Overflakkee.

Havenbedrijf Rotterdam N.V. : partner van WSHD in de Overeenkomst Zoetwaterleverantie Brielse Meer 2019 en de Overeenkomst zoetwatervoorziening polders Rozenburg en Blankenburg 1969.

Drinkwaterbedrijven

Drinkwaterbedrijven maken drinkwater van grondwater of water uit rivieren. Zij pompen het op, zuiveren het en leveren het aan hun klanten.

Evides NV is een drinkwaterbedrijf met een voorzieningsgebied in zuidelijk Zuid-Holland, geheel Zeeland en een klein stuk van westelijk Noord-Brabant. Evides telt circa 2,5 miljoen klanten. Het drinkwater wordt voor 80% bereid uit de rivier de Maas, voor 16% uit grondwater en voor 4% uit duinwater.

Oasen produceert drinkwater voor ongeveer 750.000 mensen en 7.500 bedrijven in het oostelijk deel van provincie Zuid-Holland en beheert daar ook het waterleidingnet.

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) is eindverantwoordelijk voor de nationale en internationale afstemming van de waterstaatkundige maatregelen in Nederland. Bij een landelijke crisis neemt hij deel aan de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb), onder voorzitterschap van de minister van Justitie en Veiligheid, tenzij de minister-president beslist dat hij voorzitter is.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft een aantal 'beleids' Directoraten-Generaal (DG's) en één 'uitvoerend' Directoraat-Generaal (Rijkswaterstaat, waaronder ook de Waterdienst valt). De Directeur-Generaal Rijkswaterstaat (DG-RWS) is binnen I&W de portefeuillehouder crisisbeheersing. De DG-RWS zal bij een landelijk water gerelateerde (dreigende) crisis deelnemen aan de Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing (ICCb), onder voorzitterschap van de DG-Veiligheid (ministerie van Justitie en Veiligheid). De DG-RWS wordt bij een water gerelateerde (dreigende) crisis geadviseerd door de Landelijk Watermanager van de Waterdienst. Binnen het ministerie van I&W is het DCC de regisseur op het gebied van crisisbeheersing.

Watermanagementcentrum Nederland en landelijke coördinatiecommissies

Het Water Management Centrum Nederland (WMCN) verzorgt in samenwerking met het KNMI voor Rijkswaterstaat en de waterschappen de landelijke berichtgeving over de kwantiteit en kwaliteit van water in het hoofdwatersysteem (de zee, rivieren en grote meren) onder normale en extreme omstandigheden. Daarnaast kan bij het WMCN bij verwachte en acute extreme omstandigheden worden opgeschaald naar één van de drie landelijke coördinatiecommissies.

De landelijke coördinatiecommissies (LCO's) bestaan uit gespecialiseerde adviseurs op het gebied van respectievelijk overstromingsdreiging (LCO), watertekort (LCW) of waterverontreiniging (LCM). In crisissituaties vindt afstemming plaats met het Verkeer Centrum Nederland (VCNL), het Scheepvaart Verkeer Centrum (SVC) en het Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing (DCC) van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Gemeenten

De gemeenten liggen geheel of gedeeltelijk binnen het beheergebied van WSHD: Albrandswaard, Barendrecht, Dordrecht, Goeree-Overflakkee, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Voorne aan Zee en Zwijndrecht.

Met de gemeenten Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht heeft WSHD samengewerkt bij de totstandkoming van hoogwaterbestrijdingsplannen voor buitendijkse gebieden in die gemeenten. Ook de gemeente Rotterdam kent een hoogwaterregeling voor buitendijkse gebieden die periodiek met WSHD wordt geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd of herzien.

WSHD bevordert de totstandkoming van Hoogwaterbestrijdingsplannen voor buitendijkse gebieden bij alle gemeenten in zijn beheersgebied.

Met de gemeenten Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht heeft WSHD een Aanvalsplan Wateroverlast Zwijndrechtse Waard vastgesteld, die jaarlijks wordt geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd of herzien.

Met alle gemeenten zijn/worden door WSHD Afvalwaterakkoorden afgesloten, waarin ook de wederzijdse aanpak van incidenten en crisis in de waterketen is geregeld. Inmiddels hebben de gemeenten Goeree-Overflakkee, Hendrik-Ido-Ambacht, Nissewaard, Rotterdam en Zwijndrecht een Incidentenplan Riolering vastgesteld die door de gemeente in samenwerking met het waterschap, de omgevingsdienst en andere overheidshulpdiensten zoals de brandweer en politie kan worden toegepast. WSHD bevordert de totstandkoming van Incidentenplannen Riolering bij alle gemeenten in zijn beheergebied.

De basis van de rampenbestrijding ligt, zowel bestuurlijk als uitvoerend, bij de gemeenten en de veiligheidsregio's.

De burgemeester hoeft tegenwoordig een gebeurtenis niet meer tot ramp te verklaren. Of een gebeurtenis een ramp is volgt uit het incident, de gevolgen daarvan en het gecoördineerd optreden

dat daarbij op grond van de Gecoördineerde Regionale Incident Procedure (GRIP), vastgesteld door de veiligheidsregio waarin de betreffende gemeente is gelegen, nodig is.

In dat geval moet de dijkgraaf van het waterschap noodbevelen in het kader van de openbare veiligheid van de burgemeester of de voorzitter van de veiligheidsregio opvolgen en wordt de dijkgraaf van het waterschap uitgenodigd om daarvoor aan een Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) of Regionaal Beleidsteam (RBT) deel te nemen, zodat taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden bij de betreffende crisis of ramp kunnen worden afgestemd.

Een gemeente richt zich bij bestrijding van grootschalige incidenten en/of rampen primair op het proces Bevolkingszorg: Communicatie (het geven van voorlichting aan de bevolking), Publieke Zorg (voorzien in opvang, verzorging en nazorg voor de bevolking, het registreren van de slachtoffers, het registreren van schadegevallen, evacuatie – verplaatsen mens en dier) en Omgevingszorg.

Onder omgevingszorg wordt verstaan: bouwbeheer, milieubeheer en ruimtebeheer.

Veiligheidsregio's

Een veiligheidsregio is in Nederland een gebied waarin wordt samengewerkt door verscheidene besturen en diensten op het terrein van brandweertzorg, rampenbeheersing, crisisbeheersing, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en handhaving van de openbare orde en veiligheid. WSHD ligt in 2 veiligheidsregio's:

- Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid ligt met 4 gemeenten voor een groot deel in het beheergebied van WSHD;
- Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond ligt met 7 gemeenten grotendeels binnen het beheergebied van WSHD.

Omgevingsdiensten

In het beheergebied van WSHD opereren 2 omgevingsdiensten namelijk: de DCMR en de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Verder verzorgt de Omgevingsdienst Midden-Holland de verwerking van waterkwaliteitsmetingen door waterschap Hollandse Delta op de kaart van zwemwaterlocaties in de Provincie Zuid-Holland.

De omgevingsdienst beschermt de omgeving, het milieu en de natuur. Dit wordt gedaan door controles uit te voeren, vergunningen te verlenen en het adviseren van gemeente en provincies.

Provincie

WSHD ligt in zijn geheel in de provincie Zuid-Holland. Met de inwerkingtreding van de Wet veiligheidsregio's heeft de Commissaris van de Koning geen coördinerende rol meer bij rampen en crises, maar een toezichthoudende rol. Hij kan aanwijzingen geven in het belang van een goede samenwerking van bevoegde gezagen bij de aanpak van rampen en crises. Verder kan de Commissaris van de Koning namens Gedeputeerde Staten de dijkgraaf aanwijzingen geven als toezichthouder op het beheer van regionale waterkeringen en regionale watersystemen.

Nationaal Crisiscentrum

Het permanent bezette Nationaal Crisis Centrum (NCC) in Den Haag, ondergebracht bij het ministerie van Justitie en Veiligheid, vervult de functie van interdepartementaal facilitair communicatiecentrum en knooppunt van en voor de bestuurlijke informatievoorziening. Het NCC staat ten dienste van de (voorbereiding van de) interdepartementale crisisbesluitvorming, zowel op ambtelijk als politiek-bestuurlijk niveau. Interdepartementale besluitvorming door het ICCb en MCCb worden door het NCC gefaciliteerd.

Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum

Het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) in Driebergen draagt zorg voor de landelijke coördinatie van de operationele (bovenregionale/landelijke) inzet tijdens crisis en rampen en grootschalige evenementen. Uit rapportages en ervaringen is gebleken dat het inrichten van een centraal punt voor brandweer, politie, geneeskundige hulpverlening en defensie noodzakelijk is, om de operationele inzet op bovenregionaal/landelijk niveau adequaat te laten plaatsvinden. Sleutelwoorden hierbij: informatievoorziening en advisering. Op deze manier biedt het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V) de kans de bovenregionale inzet van mensen en

middelen bij grootschalige evenementen en rampen efficiënt en effectief te laten verlopen. Het LOCC is namens het ministerie van J&V het landelijk aanspreekpunt hiervoor.

KNMI

Het KNMI is het nationale instituut voor weer, klimaat en seismologie en voert onder andere de modelberekeningen uit voor de verwachte waterstanden langs de kust. Het KNMI is onderdeel van het ministerie van I&W. Op grond van het Afsprakenkader 2017 van KNMI en Unie van Waterschappen voor gebruikers van meteorologische dienstverlening ten tijde van incidenten en crisis is WSHD aangesloten op het Extranet KNMI. Voor gebruik van meteorologische dienstverlening in "koude fase" (normale bedrijfsvoering) sluit WSHD jaarlijks een aparte overeenkomst met het KNMI.

Defensie: militaire bijstand of steunverlening

In geval van een ramp of dreigende ramp kan door de burgemeester of voorzitter van de veiligheidsregio militaire bijstand worden aangevraagd bij de Commissaris van de Koning. Deze wendt zich tot het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) van de Minister van Justitie en Veiligheid. In zeer spoedeisende gevallen kan men zich rechtstreeks richten tot de Minister van Justitie en Veiligheid, die het verzoek kan indienen bij de Minister van Defensie. De burgemeester is in spoedeisende gevallen bevoegd zich rechtstreeks te wenden tot de Regionaal Militair Commandant (met de verplichting de Commissaris van de Koning te informeren).

WSHD kan via de dijkgraaf zelfstandig een steunverleningsaanvraag voor militaire bijstand bij het LOCC indienen. Onder militaire steunverlening wordt verstaan: de steun door de krijgsmacht – niet zijnde militaire bijstand – in situaties waarbij openbare belangen in het geding zijn. Het betreft goederen of diensten die dringend benodigd zijn en waarin niet, niet-afdoende of niet tijdig door het aanvragende bestuursorgaan kan worden voorzien. De Officier veiligheidsregio van defensie geeft hierover een advies aan WSHD.

Wanneer WSHD bijstand wil hebben van defensie gaat dit via het Regionaal Operationeel Team van de veiligheidsregio. Deze dient dan, na advies van de liaison Officier veiligheidsregio, een bijstandverzoek bij het LOCC in.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) zorgt voor een goede geboortescreening, het bestrijden van infectieziekten en heeft een centrale rol bij bevolkingsonderzoeken. Ook onderzoeken ze wat er nodig is voor goede zorg, veilige producten en een gezonde leefomgeving. Dit doen ze via onafhankelijk (wetenschappelijk) onderzoek op het vlak van Volksgezondheid en Zorg, en Milieu en Veiligheid.

RIVM bewaakt een veilige leefomgeving met milieumetingen en bestrijding van incidenten. Dit doet het RIVM in opdracht van de overheid (bijv. Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat) en vaak samen met andere onderzoeks- en kennisinstututen, nationaal en internationaal.

Spoorwegbeheerders

Beweegbare waterkeringen

Voor het beheer van waterkeringen, watergangen, wegen of rioolwatertransportleidingen in spoorzones heeft WSHD te maken met ProRail. Voor het beheer van beweegbare waterkeringen in het conventionele spoor (2e Rosestraat Rotterdam, spoorwegemplacement Dordrecht) in de Betuweroute (Sophiaspoortunnel) en de Hogesnelheidslijn-Zuid (Tunnel Oude Maas en in de regionale waterkeringen Molendijk en Mookhoek in de Hoeksche Waard) zijn Beheersovereenkomsten, Calamiteitenregelingen en Sluitingsprotocollen van WSHD met ProRail afgesloten.

Bluswatervoorziening uit oppervlaktewater

De gemeenten Rotterdam, Barendrecht, Zwijndrecht, Hendrik-Ido-Ambacht en Dordrecht moeten toezien op een goede bluswatervoorziening voor brandbestrijding in en om de spoorzones in de gemeente Rotterdam, Barendrecht, Zwijndrecht, Hendrik-Ido-Ambacht (Sophiaspoortunnel) en Dordrecht.

Ten behoeve van de bluswatervoorziening van het spooreplacement Waalhaven is door WSHD in 2019 vergunning verleend om vanuit oppervlaktewater bluswater te onttrekken.

Ten behoeve van de bluswatervoorziening van de spoorwegoverkapping Barendrecht is met vergunning van WSHD een blusvijver naast NS station Barendrecht aangelegd, die vanuit oppervlaktewater (Het Waaltje) kan/moet worden aangevuld bij brandbestrijding in de spoorwegoverkapping Barendrecht waarbij grote hoeveelheden bluswater worden gebruikt.

Ten behoeve van bluswatervoorziening op het spooreplacement Kijfhoek gedooft WSHD dat door ProRail extra onderhoud aan hoofdwatgangen, spoorloten en overige watgangen wordt uitgevoerd dan op grond van de Legger van wateren en kunstwerken voor de betreffende hoofdwatgangen, spoorloten en overige watgangen wordt voorgeschreven. Verder kan ten behoeve van bluswatervoorziening op het spoorwegemplacement Kijfhoek door WSHD extra bluswater vanuit het Waaltje worden aangevoerd. Hiertoe is met vergunning van WSHD een systeem van afsluiters in de watgangen op en langs het spoorwegemplacement Kijfhoek aangelegd. Hiermee kan ook worden voorkomen dat verontreinigd oppervlaktewater vanaf het spoorwegemplacement Kijfhoek in de polders in Zwijndrecht kan stromen.

Ten behoeve van de bluswatervoorziening in het stedelijk gebied van de spoorzone Dordrecht – Zwijndrecht zijn in 2017 door WSHD met brandweer Zuid-Holland Zuid en gemeenten testen van bluswatervoorziening vanuit oppervlaktewater uitgevoerd en tijdelijk Intermediate Bulk Containers (IBC's) in de watgangen ter hoogte van de vaste onttrekkingspunten voor bluswatervoorziening langs het spoor geplaatst om in bluswatervoorziening uit oppervlaktewater te kunnen voorzien.

Voor beweegbare waterkeringen in metrotunnels en benodigde passage van de metrobaan bij overstromingsdreiging van primaire waterkeringen heeft WSHD een overeenkomst met de Rotterdamse Elektrische Tramweg maatschappij (RET).

BIJLAGE 3   Opdrachtschrijving evalueren

De opdrachtschrijving bevat tenminste:

1. Manier van evalueren

Op welke manier zal de evaluatie plaatsvinden. Denk bijvoorbeeld aan interviews, enquête, enz.

2. Betrokkenen

Welke rollen worden er geïnterviewd?

3. Intern/extern

Wordt de evaluatie uitgevoerd door eigen evaluatoren of wordt dit door een externe partij gedaan. Zijn er externe partijen betrokken bij het incident (denk hierbij aan veiligheidsregio, omgevingsdienst enz.) en op welke manier worden zij bij de evaluatie betrokken of is het waterschap betrokken bij de evaluatie van externe netwerkpartners.

4. Beschrijving tijdspad van de evaluatie

Planning, inschatting van de tijdsduur en kosten. Denk hierbij aan tijd van de evaluatoren als de betrokkenen.

5. Doel van de evaluatie

Op welke van de voorwaardenscheppende processen richt de evaluatie zich? Is er een bepaalde focus waarop de evaluatie wordt gericht. Op welk van de 3 doelen, zoals beschreven in het evaluatiebeleid, richt de evaluatie zich. Is er een bepaalde tijdsframe voor de evaluatie. Als voorbeeld: van de drie maanden waarin de droogte heeft afgespeeld wordt in de evaluatie alleen gekeken naar de maand augustus, omdat...

Hier wordt ook beschreven of de kosten van het incident in beeld worden gebracht.

6. Opdrachtgever

Aan wie wordt het evaluatierapport met bijbehorende aanbevelingen opgeleverd?

7. Wijze van rapportage en terugkoppeling

Meest gangbaar is een evaluatierapport. Er kan ook gekozen worden voor een presentatie, film enz. Dit is de keuze van de evaluator en de opdrachtgever.

Beschrijving van het maximaal aantal aanbevelingen. Beschrijving van hoe de terugkoppeling plaatsvindt.

Rol Evaluator

In het rollenboek is beschreven welke competenties en vaardigheden een evaluator bezit en welke taken er bij de evaluator horen. Ook de voor deze rol benodigde opleidingen en trainingen zijn hierin beschreven. Het Rollenboek is opgenomen in het [supplement Personeel](#).